

mentissimi¹ principis restituta est ecclesia Raven-
natis sub ordinatione sedis apostolicæ, defuncto²
[Ravennatum] archiepiscopo, qui electus fuit³ juxta
antiquam consuetudinem in civitatem Romanam ve-
niat ordinandus [ad ordinandum]. Hic fecit constitu-
tum, quod archiepis ecclesiæ continetur, ut qui ordi-
natus fuerit archiepiscopus nulla consuetudine pro
usu pallii aut diversis officiis ecclesiæ persolvere de-
beat, sed et ne Mauri quondam episcopi anniversitas
aut agenda celebretur [sed et ne Mauri quondam episco-
pi anniversarius aut agenda celebraretur prohibuit]:
sed et typum autocephaliæ, quem sibi elicuerant ad
amputanda scandala sedis apostolicæ, restituerunt.
Hic fecit ecclesiam in urbe Roma juxta sanctam Bi-
bianam, ubi et corpora sanctorum Simplicii, Faustini,
et Beatricis, atque aliorum martyrum recondidit, et
ad nomen beati Pauli apostoli dedicavit. Hujus almi
pontificis jussu ecclesia juxta velum aureum in ho-

norem beati Sebastiani ædificata est, nec non in ho-
nore martyris Georgii. Hujus temporibus⁴ die de-
cima sexta⁵ mensis Aprilis, indictione undecima,
luna eclipsim pertulit. Post cœnam Domini nocte
pene tota in sanguineo vultu elaboravit, et nisi post
galli cantum cœpit paulatim delirare, et in suum
reverti respectum⁶ [statum]. Hic fecit ordinationem
unam per mensem Junii [Maium], die vigesima se-
ptima, presbyteros novem, diaconos tres⁷, episcopos
per diversa loca numero viginti tres. Qui etiam se-
pultus est ad beatum Petrum apostolum, sub die
quinto Nonas Julias [iv. Kal. Julias]. Et cessavit epi-
scopatus menses 2⁸, dies 22. Qui suprascriptus sanctis-
simus vir ordinatus est a tribus episcopis, id est
Andrea Ostiensis, Joanne Portuensi [Qui interfuit
sexte synodo], et Placentino Veliternensi, pro eo
quod Albanensis ecclesia episcopum minime ha-
buit⁹.

VARIANTES LECTIONES

¹ Cod. Luc., piissimi.
² Cod. Luc., ut defuncto.
³ Cod. Luc., fuerit.
⁴ Cod. Luc., dedicavit sub die 22 mensis Februarii,
ubi et dona obtulit. Hujus temporibus (intermedia
desunt).

B ⁵ Cod. Luc., die 15.
⁶ Cod. Luc., respectum non habet.
⁷ Cod. Luc., diaconos xxv.
⁸ Cod. Luc., menses xi.
⁹ Cod. Luc., Albanensem minime habuit.

LEONIS PAPÆ II EPISTOLÆ.

EPISTOLA PRIMA

CONSTANTINI IMPERATORIS AD LEONEM II PAPAM.

Ἀντίγραφον θείας χάριτος τοῦ εὐσεβεστάτου καὶ φιλο-
χρίστου βασιλέως Κωνσταντίνου γενομένης πρὸς
Λέοντα τὸν ἀγιώτατον καὶ μακαριώτατον πάπαν τῆς
πισθυέρας Ῥώμης, σταλείσης διὰ τῶν ἐκείθεν ἀπο-
σταλέτων συνοδικῶν παρὰ περιήτους Ἀγάθωνος
τοῦ τῆς ὁσίου μηνός. Ἀπειλὴ μὴν Δεκεμβρίου 17.
ἰνδικτιῶνος δεκάτης.

Δίοντι τῷ ἁγιωτάτῳ καὶ μακαριωτάτῳ ἀρχιεπισκόπῳ
τῆς ἀρχαίας καὶ περιδοῦσιν πόλεως Ῥώμης, καὶ οἰκου-
μενικῷ πάπῃ.

Τῆς τῶν οὐρανῶν ἀκαταλήκτου βασιλείας τε καὶ μα-
καριότητος ἐπιμένον, καὶ πρὸς τῶν πνευματικῶν νόθε-
σιαν τὴν φιλονεικίαν σκοποῦν ἡμῶν διευθύνοντες, ἐκείνη
διαμελετώμενοι καὶ πράττοντες, ὅσα τοῦ σπουδαζομένου
τυχῶν ὑποτίθεται. Τί οὖν ὁ κύριος ἐν Εὐαγγελίῳ
ἐπαγγελῆται; « Μακάριοι οἱ εἰρηνοποιοί, ὅτι αὐτοὶ υἱοὶ
Θεοῦ κληθήσονται. » Ταύτης δὲ τῆς ἐπαγγελίας τῆς καὶ
πρὸς θεῖαν ἡμᾶς ἀναδιδοῦσας; συγγίνουαν, καὶ τὴν τῆς
πίστεως χάριτος ἐγγύθειαν ἐν τῷ γενέσθαι βουλό-
μενοι, καὶ τὸν περιστάσαντα ἡμᾶς Χριστὸν αὐτὸν ἐκ-
μμούμενοι, καὶ τὸ πᾶν ἐν ἑαυτῷ τῷ Θεῷ καταλλάξαν-
τα, πρὸς εἰρήνην τε καὶ ὁμόνοιαν τὴν ἡμετέραν φιλό-

C ¹ Exemplar divinæ sacræ piissimi et Christum dili-
gentis imperatoris Constantini ad Leonem sanctis-
simum et beatissimum papam senioris Romæ,
missum per eos qui illinc directi erant a superstate
Agathone sanctæ memoriæ. Missa est mensis De-
cembris decimo tertio, indictione decima.

Leoni sanctissimo et beatissimo archiepiscopo
veteris et clarissimæ urbis Romæ, et œcumenico
pape.

Cœlorum æternum regnum et beatitudinem expe-
tentes, et ad spirituale adoptionem pia nostra con-
silia dirigentes, ea meditamur ac gerimus, quibus
studia nostra bene evenire possint. Quid igitur Do-
minus in Evangeliiis pollicitus est? *Beati pacifici*,
quoniam ipsi filii Dei vocabuntur (Matth. v). Ad hoc
autem promissum, quo ad divinam cognationem
extollimur, et adoptionis nobilitatem assequimur,
pervenire cupientes, ipsumque Christum imitantes, a
quo sumus corona redimiti, quique in seipso omnia
Deo reconciliavit, ad pacem et concordiam adducere
studemus nostram Christi amantissimam rempu-

¹ *Sacrum rescriptum.* Hanc epistolam Constantini
ad Leonem de fide suspectam esse assertit Baronius
ex conjecturis hisce: primum, quod Leonem mense
Augusto creatum non prius certiore reddiderit de
rebus in synodo gestis, quam post menses quatuor,
in Decembri nimirum; cui statim statum fidei indi-
casse oportebat. Secundo, quod initio epistolæ scri-
bitur ipsam indictione decima ad Leonem esse da-
tam, quo tempore Leo nondum pontifex erat. Nam

primus annus Leonis incidit in finem indictionis un-
decimæ, et principium indictionis 12, ut ex præceden-
tibus patet. Tertio, quod in ipsa epistola dicitur
de synodo cogenda scriptas esse litteras imperatoris
ad Agathonem; cum certum sit ex præcedentibus
non ad Agathonem, sed ad Donum papam hac de
causa litteras scripsisse. Vide Baronium anno 683,
num. 6 et 8. Sev. Bin.

blicam: præcipue vero nobis cura est sanctarum Dei Ecclesiarum ordo, assidueque hoc prospicimus, ut unitatem fidei conciliemus. Quamobrem valde succensebamus, nec forte amplius poteramus tantum hoc, quod diuturnitate temporis corroboratum est dissidium, ut et ab infidelibus ii, qui Christum diligunt, irriderentur, illisque letitiæ fuerint odia inter se Christianorum: nam illorum oppugnationem omittentes, alii in alios linguas, quasi novaculam acutam, maledictis et conviciis armabant, fidemque dissensionibus discindebant. Hæc ante ætatem nostram cœpta, et ad tantam progressa malitiam, ut insanabile illud malum esse videretur, comprimere difficile ac molestius vero prætermittere. Irritabant Deum, nostram quoque mansuetudinem irritabant. Non aliter igitur morbum Ecclesie Dei opprimentem curare in animum induximus, quam ut Dei sacerdotes, et cultores, taliumque curatores malorum, ad deliberationem et consilia habenda hortaremur. Complotus enim Ecclesia impressionibus hæreseon periculose ægrotavit: at non aliter orthodoxiæ accepit medicinam, quam piorum et Christi amantium imperatorum adhortatione, sacerdotum vero a Deo instinctorum consensionibus ac cœtibus. Quapropter sancti papæ Agathonis beatitudinem piis apicibus nostris sumus hortati, ut aliquot mitteret, qui ejus personam obtinerent: cæterisque sanctissimis præsulibus denunciavimus, ut sibi quisque subditos venerabiles sacerdotes, omnes simul in nostram a Deo conservandam, et regiam urbem convenirent, ad putrefacti et scandalizantis membri inutilitatem excinderent, cum maxime nollet eufam recipere, cæterumque Christi totum corroborarent corpus, doctrina et cataplasmatibus pietatis. Expedit enim, ut evangelice dicatur, ut unum membrum pereat, et conservetur totius Ecclesie plenitudo. Ut quidem, ex nostra advocacione et jussione, cum et ii qui a parte sunt vestræ beatitudinis, et qui cum ipsa post ipsam solum obtinent sanctissimi patriarchæ, cæterique omnes almi episcopi convenissent et consedisent una cum nostra pietatis studiosa tranquillitate, de fide tractata est habitus. Cumque protinus suggestionem sancti papæ Agathonis ad potestatem nostram, ii qui vice ejus fungebantur, obtulissent, nempe Abundantius, Joannes, et Joannes sanctissimi episcopi; Theodoras et Georgius Deo amabilissimi presbyteri, Joannes Deo amabilis archidiaconus, et Constantinus venerabilis hypodiaconus, ac Theodorus Deo amabilis presbyter ecclesie Ravennæ, qui que cum ipsis: eam serenitati nostræ porrexerunt, quam cum jussissemus omnibus audientibus recitari, sanæ nec adulteratæ fidei characterem in ea perspeximus. Perpensis enim evangelicis et apostolicis vocibus, comparatisque cum ipsa iis, quæ a sanctis et universalibus conciliis statuta ac definita sunt: collatis præterea testimoniis, quæ afferebat, cum paternis fibris, nihil non concinens inventum est, ac nihilum immutata veræ confessionis ratio in ea perspecta. Ac veluti ipsum principem apostolici chori, primæque

Χριστον πολιτείαν ἄγειν σπουδάζομεν· ἑκατέρως δὲ τῆς τῶν ἁγίων τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησιῶν εὐταξίας φροντίζομεν, καὶ τὴν τῆς πίστεως ἑνωσιν διὰ παντός ἐμπορεύσθαι προνοοῦμεθα. Λίαν τοίνυν καὶ οὐ μετρίως ἐχάλεπα νομεν, καὶ τὸ λοιπὸν οὐκ ἐφέρομεν τὴν τοσαύτην τῷ χρόνῳ διάστασιν συνκμάσασαι, ὥστε καὶ τοὺς ἀπίστους τοῖς φιλοχρίστοις ἐπιγελάειν, καὶ εὐφροσύνην ἠγεῖσθαι τὴν τῶν Χριστιανῶν εἰς ἀλλήλους ἀπέχθειαν· τὴν πρὸς ἐκείνους γὰρ ἀφέντες ἀντικατάξαι, κατ' ἀλλήλων τὰς γλώσσας ἠκονημένῳ θυρῷ ταῖς δυσφημίαις ἐξώπλιζον, καὶ τὴν πίστιν ταῖς διχονοίαις συγκατεδίχαζον. Ταῦτα πρὸ τῶν ἡμετέρων χρόνων ἀρχάμενα, καὶ εἰς τοσοῦτον κακίας ἐλάσαντι, ὥστε καὶ τὸ πάθος ἀνίατον μένει δοκεῖν, στήσαι μὲν ἦν χαλεπὸν, μὴ στήσαι δὲ χαλεπώτερον. καὶ παρῳργίζον μὲν θεῖον, παρῳργίζον δὲ καὶ τὴν ἡμῶν ἡμερότητα. Οὐκ ἄλλως τοίνυν τὴν συνέχουσαν νόσον τὰς Ἐκκλησίας τοῦ Θεοῦ θεραπεύσαι διεγνώμεν, εἰ μήπως δὴ τοὺς τοῦ Θεοῦ μὲν ἱερεῖς καὶ θεράποντας, τῶν δὲ τοιοῦτων θεραπευτὰς εἰς πίσσεψιν προτρεψόμεθα. Πολλάκις γὰρ ἡ Ἐκκλησία ταῖς εἰσβολαῖς τῶν αἰρέσεων ἐπικινδύνως ἐνόσησεν, ἀλλ' οὐχ ἑτέρως εἰδέχαστο τῆς ὀρθοδοξίας τὴν ἴασιν, εἰ μὴ ταῖς τῶν εὐσεβῶν καὶ φιλοχρίστων βασιλείων προσκλήσει. ταῖς δὲ τῶν Θεοφόρων ἱερέων συνουσίαις τε καὶ συνουλεύσει. Διὸ δὴ τὴν μὲν τοῦ ἐν ἁγίοις πάπα Ἀγαθῶνος μακαριότητα δι' εὐσεβῶν ἡμῶν κραιῶν στείλαι τινας τοὺς τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἐπέχοντας προετρέψαμεν. τοὺς δὲ λοιποὺς ἀγνωστάτους προεἰδὸς διαγορεύσαμεν τοὺς ὑπ' αὐτὸν ἕκαστον ὀσιωτάτους ἱερεῖς συγκαλέσαντα, πάντας ὁμοῦ κατὰ τὴν θεοφύλακτον ἡμῶν καὶ βασιλίδινα συναγεῖσθαι πόλιν· ὥστε τοῦ μὲν σισαπη ὁτος ἡ σκανδαλίζοντος μέλους τὸ ἄλυσιτελεῖς ἐκτεμεῖν, ἵνα καὶ βούλητε μάλιστα τὸ θεραπεύεσθαι δίχεσθαι· τὸ δὲ λοιπὸν ἅπαν καταρρέῳσαι σῶμα Χριστοῦ ταῖς τῆς εὐσεβείας δόγμασι τε καὶ κατωκλάσμασι. Συμφέρι γ' ὁ εὐαγγελικῶς εἰπεῖν, ἵνα ἐν μέλος ἀπολάτῃ. καὶ σώζῃται τῆς Ἐκκλησίας ὅλης τὸ πλήρωμα· καὶ δὴ κατὰ τὴν ἡμετέραν πρόσκλησιν τε καὶ πρόσταξιν τῶν τε τοῦ μέρους τῆς ἡμετέρας μακαριότητος, τῶν τε συνδύονων αὐτῇ μετ' αὐτὴν ἀγνωστάτων πατριρχῶν, καὶ τῶν λοιπῶν ἀπάντων ὀσιωτάτων ἐπισκόπων τῆ ἡμετέρα συνειθέτω τε καὶ συνεδρευσάντων φιλοσεβείῃ γαλήνῃ τὸν περὶ πίστεως διεγυμνάζομεν λόγον. Διότινα γοῦν τὴν πρὸς τὸ ἡμετερον κράτος τοῦ ἐν ἁγίοις πάπα Ἀγαθῶνος ἀναφορὰν οἱ τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἐπέχοντες προκομίσαντες, φάμεν δὴ, Ἀβουδάντιος, Ἰωάννης, καὶ Ἰωάννης οἱ ἁγιώτατοι ἐπίσκοποι· Θεόδωρος καὶ Γεώργιος οἱ Θεοφιλέστατοι πρεσβύτεροι, καὶ Ἰωάννης ὁ Θεοφιλέστατος ἀρχιδιάκονος, καὶ Κωνσταντῖνος ὁ εὐλαβίστατος ὑποδάκονος, καὶ Θεόδωρος ὁ Θεοφιλέστατος πρεσβύτερος τῆς ἐκκλησίας Ραβέννης, καὶ οἱ σὺν αὐτοῖς τῆ ἡμετέρα γαλήνη ταύτην ἀνέτειναν, ἣν εἰς ἐπήκουσιν πάντων ἀνεγκωσθῆαι κελύσαντες τῆς ὑγιῶς τε καὶ ἀνοθέτου πίστεως ἐν αὐτῇ τὸν χαρακτῆρα καταπρῆρισάμεθα. Τὰς τε γὰρ εὐαγγελικὰς τε καὶ ἀποστολικὰς φωνὰς ἀνακράντες, τὰ τε παρὰ τῶν ἁγίων καὶ οἰκουμεικῶν συνόδων συγκαταθέντα καὶ ὀρισθέντα ταῦ·η συγχοῦσαντες, καὶ ἅσπερ ἔφερε χρήσεις τοῖς πατρικοῖς παραβαλόντες συντάγμασι, καὶ μηδὲν εἰρηκότες ἀσύμφωνον, ἀπαρκαχ-

ρακτον τῆς ἀληθοῦς ὁμολογίας ἐν αὐτῇ τὸν λόγον κατενοήσαμεν. Καὶ ὡσπερ αὐτὸν τὸν ἐξάρχοντα τοῦ ἀποστολικοῦ χοροῦ τὸν πρωτοκathedρον Πέτρον τοῖς νοητοῖς κατινοήσαμεν ἑμμοσι τὸ τῆς οἰκονομίας ὅλης θεολογούντα μυστήριον, καὶ διὰ τῶν γραμμάτων τῷ Χριστῷ προσφεγγόμενον· «Σὺ εἶ ὁ Χριστὸς ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος.» Αὐτὸν γὰρ ὅλον Χριστὸν ὑμῖν τὸ ἱερὸν αὐτοῦ γράμμα τῷ λόγῳ διέγραψεν· ὅπερ ἅπαντες ἀσπασίως τε καὶ εὐκρινῶς ἰδεξάμεθα, καὶ ὡς αὐτὸν Πέτρον ταῖς τῆς ψυχῆς ἀγκάλαις ὑπεδέξαμεθα. Μόνος δὲ σὺν οἷς ὑπεσῆρτο Μακάριος ὁ μὴ μακάριος ἀπιστάτησεν, ὃς τῆς Ἀντιοχείᾳ προήδρευσε· καὶ τοῦ μὲν ζυγοῦ τοῦ Χριστοῦ ἀπειναντίας ἐκ τῶν ὑπεξήγαγε, τῆς δὲ ἱερατικῆς ὁμηγύρωσ ἀπεικρίτησε· μηδὲ γὰρ ὅπως συνθέσθαι τοῖς πατέροις Ἀγάθωνος κατένευσε γράμμασιν, ὡσπερ ἂν ε' καὶ κατ' αὐτοῦ τοῦ κορυφαίου Πέτρον μαινόμενος. Πολλὰ μὲν ὄν ἡ παραίνεσις, πολλὰ δὲ καὶ ἡ παράκλησις αὐτῷ προσεφέρετο. Πάσης γὰρ ἐπιστροφῆς ὁδὸν ὑπεδείξαμεν· τί μὲν οὐ λέγοντες; τί δὲ οὐ τεχνάζομενοι τῶν, ὅσα μάλιστα μὲν. . . . τοῦ ἱερατικοῦ συλλόγου χωρίζουσι. Διεπόμεθα γὰρ αὐτῷ [ἴσ., ἔλυπούμεθα γὰρ αὐτῷ], πῶς γὰρ οὐχί; καὶ τοῖς ὀκτιρμοῖς τὸ σπλάγγχον ἑσπερασθήμεθα, ὃ ἀσπασίως τῆς τοῦ Κυρίου ἀγγέλης. Ἄλλ' ὅπως πόρνης ἐγίνετο αὐτῷ, καὶ τὸ τῆς ἀνασχυντίας ἐνεδύσατο πρόσωπον, καὶ σὺν τῇ παρακλήσει καὶ τὴν εὐσέβειαν ἀπεικρούσατο· οὐ γὰρ συνήκε τῷ συνιέναι· καὶ λόγον ὅσιν ἐδεδυξάτο. Καὶ τί μὴ κύνουμεν τὴν περὶ τούτων ἐξήγησιν, περὶ ἧν διαγίγεται λεπτομερέστερον τῶν πεπραγμένων ἡ δύναμις; δι' ἧν σταλέντων ὑμῖν τῶν κινηθέντων ἀπάντων τῶν εἰδησιν ἀνιχνεύετε. Ἐπεὶ δὲ σῶτως ἐσκήρυξε, καὶ νεῦρον σιδηροῦν τὸν τράχιλον ἀνετείνατο, καὶ τὸ πρόσωπον ἀπεχάλασε, τὰ τε ὄπτα τοῦ μὴ ἀνοῦν ἐδάρυσε, καὶ τὴν καρδίαν ἐταξεν ἀπειθῆ τοῦ μὴ εἰσακοῦσαι τοῦ νόμου· νόμος γὰρ ἐκ Σιών ἐκπορεύεται, τῆς ἀποστολικῆς ἀκρωρίας τὰ δόγματα· διὰ τοιαῦτα καὶ ἡ ἁγία τε καὶ οἰκουμένη συνόδος τὸν αὐτὸν φρενοβλαβῆ Μακάριον σὺν τοῖς αὐτῷ συναρρέταις τοῦ μὲν ἱερατικοῦ σχήματος ἀπεγύμνωσε. Κοινῇ δὲ πάντες δι' ἐγγράφου δεήσεις τῆν ἡμετέραν γαλήνην ἰκέτιυσαν πρὸς τὴν ὑμετέραν τούτους παραπέμψαι μακαριότητα. Τοῦτο δὴ καὶ πεπραχάμεν, καὶ πρὸς ὑμᾶς ἐκείνους ἐστάλαξμεν, τῇ ὑμετέρᾳ πατρικῇ χρίσει τὸ πᾶν περὶ αὐτῶν ἐπιτρέψαντες. Θεῶν δὲ καὶ σεβάσμιον ὄρον ἡ ἁγία συνόδος ἐξεβόησεν, ᾧ καὶ συνυπεράψαμεν, καὶ δι' εὐσεβῶν ἡμῶν ἡδίκτων τούτων ἐπεκურώσαμεν, προτρέψαντες ἅπαντα τὸν φιλόχριστον ἡμῶν λαὸν τῇ ἐν αὐτοῖς ἐγγεγραμμένη πίστει συνίπτεσθαι, καὶ μηδὲν τὸ παράπαν ἱερυρίσκον αἰρεσιουργημα. Καὶ δόξα τῷ ποιούντι δεδοξασμένα Θεῷ, τῷ κατὰ ὑμῖν τὴν πίστιν ἀπαρעχγίρητον διασώσαντι. Πῶς γὰρ οὐκ ἐμελλεν, ἐν ᾗ πέτρα τὴν Ἐκκλησίαν ἐμελλίωσε, τὸ πύλαις ὄδου ταῖς αἰρετικαῖς ἐνεδρεύσαι μὴ κατισχυθῆσθαι προσηγόμεναι; ἔξ ἧς ὡσπερ ἐξ οὐρανῶν ἀψίδων τῆς ἀληθοῦς ὁμολογίας ὁ λόγος ἀνέλαμψε, καὶ τὰς ψυχὰς τῶν φιλοχρίστων ἐζώτισε, καὶ τὴν ὀρθοδοξίαν κατεψυγγμένην ἀνεζωπύρρησε. Ταῦτα κατὰ σκοπὸν Θεοῦ συνεισάκτους διηνήσαμεν, καὶ εἰς μίαν ποιήσαμεν τὰ τοῦ Χριστοῦ πρόβατα συναλέσαμεν, οὐκ ἔτι μὲν ὄν τοῖς μισθωτοῖς καὶ οὐκ οὖσι ποιμασίον ἐξαπατάμενα, καὶ διὰ

A cathedræ antistitem Petrum contuiti sumus mentium nostrarum oculis totius dispensationis mysterium divinitus eloquentem, verbaque hæc per eas litteras Christo facientem: *Tu es Christus Filius Dei vivi* (*Matth. xvi*). Nam ipsum totum Christum nobis sacræ ejus litteræ disserendo exprimebant; quas omnes libentibus animis sincereque accepimus, et veluti Petrum ipsum ulnis animi suscepimus. Solus autem cum iis, quibuscum abreptus est, defecit a nobis Macarius, qui pro suo nomine felix non est, is qui Antiochensium urbis præsul fuit, et ab jugo quidem Christi se adversando subduxit, a sacerdotali vero conventu exiit; renuit enim omnino sacratissimis Agathonis litteris assentiri, veluti in ipsum coryphæum ac principem Petrum insaniens. Non defuere nonia, crebra hortatio adhibita est ei, omnes enim conversionis vias monstravimus; quid non dicentes? quid non molientes atque intentantes? eorum maxime... quæ a sacerdotali collegio separant. Dolebamus propter ipsum: quidni enim? et ob commiserationem viscera nostra lacerabantur, cum ille disjungeretur a Domini grege. Sed facies meretricis facta est ei, ac inverecundiæ induit personam, unaque exhortationem et pietatem depulit; non enim intellexit ut intelligeret, et verbum sanctum abominatus est. Cur autem in hac narratione longiores sumus, cum ea in actis subtilius et accuratius explicentur? quæ cum ad vos missa sint, omnium quæ mota et tractata sunt, cognitionem investigare [investigate]. Quoniam vero ita obduruit, ac nervum ferreum cervicem intendit, faciemque suam fecit æream, aures aggravavit ne audiret, et cor statuit pervicax ne audiret legem: lex enim de Sion exit, ab apostolici montis cacumine doctrina: propterea sanctum quoque et universale concilium eundem insanum Macarium cum ejus hæreseos sociis pontificali habitu nudavit. Omnes vero scriptis precibus serenitatem nostram communiter precati sunt, ut eos ad vestram beatitudinem mitteremus. Sic igitur fecimus, eosque ad vos misimus, vestro paterno judicio omnem ipsorum causam permittentes. Sacram autem ac venerabilem definitionem sacrum concilium edidit, cui et subscripsimus, ac piis nostris edictis eam sancivimus, adhortati omnem Christi amantem populum nostrum, ut fidei ibi præscriptæ obsequeretur, nec ullam prorsus hæreticam sectam comminisceretur. Gloria Deo, qui gloriosa facit, et fidem apud nos integram conservavit. Quomodo enim id facturus non erat, in ea petra, super quam ipse Ecclesiam fundavit, ac prædixit nunquam fore, ut portæ inferi, hoc est, hæreticæ insidiæ, adversus eam prævalerent? a qua, tanquam e cœlorum convexis, veræ confessionis sermo effulsit, animas diligentium Christum illustravit, suscitavitque refrigeratam orthodoxiam. Hæc pro voto Deo adjuvante confecimus, Christique oves in unum gregem adduximus, quæ mercenariis pastoribus, qui nec pastores sunt, amplius non decipiuntur, nec luporum præda sunt: sed ab uno et solo pastore bono pascuntur, quo cum et vos pascere, ac pro

ovibus animam ponere jussi estis. Quamobrem viriliter age, et confortare, et verbi gladio accingere, eumque exacue zelo divino: sta firmus propugnator pietatis, omnemque hæreticum auditum et introductionem præcidere stude: quemadmodum et primitus Judaici auditus sensum gladio percutiens Petrus abstulit, legalis et servilis synagogæ præsignificans surditatem: extende securim Spiritus, et omnem arborem ferentem fructus hæreseos, aut transplanta erudiendo, aut canonicis penis excinde, et igni futuræ gehennæ transmittite, ut, præcisus iis omnibus, quæ fidem labefactant, valens sit atque integrum Ecclesiæ corpus, pace Spiritus connexum et coagmentatum: qua stante et immota, conquassatur inimicorum factio atque impugnatio, per petram fidei confirmator solum nostræ serenitatis, consilia, et conatus potestatis nostræ ad id quod utile est diriguntur, ac totius Romanæ reipublicæ status cum tranquillitate fidei tranquillatur. Hortamur porro vestram sacratissimam summitatem, ut quamprimum mittat designatam ab ea apocrisiarium, ut is in regia et a Deo conservanda nostra urbe degat, et in emergentibus, sive dogmaticis, sive canonicis, ac prorsus in omnibus ecclesiasticis negotiis, vestræ sanctitatis exprimat æ gerat personam. Vale in Domino beatissime, pro potestate nostra majori studio orare intende.

πόλεν, καὶ ἐν τοῖς ἀνακύπτουσιν εἴτε δογματικοῖς, εἴτε πράγμασι τὸ τῆς ὑμετέρας ἀγιοσύνης ἔξικονίζεῖν ὑπερέχισθαι τοῦ ἡμετέρου κράτους συντονώτερον διανάσταθι.

Subscriptio piissimi imperatoris.

Deus te in multa tempora custodiat, sanctissime et beatissime Pater.

EPISTOLA II.

EJUSDEM IMPERATORIS AD SYNODUM ROMANAM.

Exemplar divinæ jussionis domini Constantini, directæ ad synodum apostolicæ sedis antiquæ Romæ per eosdem qui illinc missi fuerant ad synodum.

Omnibus ubique sanctissimis conciliis spectantibus ad synodum apostolicæ sedis [In cod. Bell., in nomine Domini Dei Salvatoris nostri Jesu Christi imperat. piissimus Flavius Constantinus fidelis in Iesu Christo imperator].

Clarus et speciosus sacratissimus vester coetus existit, quem pro Ecclesia congregavit Spiritus sanctus, et pietatis armavit sermonibus, in quibus debellati sunt insidiatores fidei, doctoribus [G., ductori] sacerdotalis ordinis pontificii, verum etiam et universalis patri auxiliantibus [G., universali patriarchæ auxiliantem], cum quo et pacificare didicistis, et compugnare eruditi estis. *Tempus est enim omni rei (Eccl. III), sicut Salomoni videtur. Unde bonum quidem est pacem habere ad omnes, qui concordiam erga pietatem habent: melius est autem pugnare, quando actio pacis consensum in malum operatur. Nam Dominus inquit: Non veni mittere pacem in terram, sed gladium*

PATROL. XCVI.

Α τούτο τοῖς λόγοις ἀλώσιμα· ἐνὶ δὲ καὶ μόνω ποιμένι τῷ καλῷ ποιμαινόμενῳ, ᾧ καὶ ὑμεῖς συμποιμαίνετε ἐτάχθητε, καὶ ὑπὲρ τῶν προβάτων τίθεναι τὴν ψυχὴν διατάχθητε. Οὐδεὶν ἀνθρώπου, καὶ ἰσχυε, καὶ τὴν τοῦ λόγου ῥωμαίων περιῶσαι· καὶ θείῳ ζήλῳ ταύτην παράθηζον, καὶ στήθε ἰδραῖος τῆς εὐσεβείας ὑπέρμαχος, καὶ πᾶσαν ἀρετικὴν ἀκρίαν καὶ εἰσέγησιν ἐκτεμεῖν προθυμήθητε, καθὰ καὶ Πέτρος, τὸ πρότερον τὸ τῆς Ἰουδαϊκῆς ἀποστάσεως ἀσθητήριον τῆ μαχαίρα πατάξας ἀπέλιτο, τῆς νομικῆς τε καὶ ἀδραποδωδούς συναγωγῆς προδιαγράφων τὴν κώφευσιν ἀνάτεινον τὴν ἀξίτην τοῦ Πνεύματος, καὶ πᾶν δ.νδρον καρπὸν ἐφύου αἰρέσεως ἢ κατηχήσεσι μεταφύτευσον, ἢ κανονικαῖς ἐπιτεμήσεσιν ἔκκοψον, καὶ εἰς τὸ πῦρ τῆ μελλούσης γενένης παράπεμψον, ἵνα πάντοθεν τῶν τὴν πίστιν λυμαινομένων ἐκτεμνομένων, ἐβίω- μένον ἢ καὶ ὀλόκληρον τῆς Ἐκκλησίας τὸ σῶμα, τῆ εἰρήνῃ τοῦ Πνεύματος συσφιγόμενόν τε καὶ συναρμολογούμενον· ἧς ἀκλονάτου μενούσης κλονεῖται μὲν τῶν δυσμενῶν ἢ στάσις τε καὶ ἀντίτασις, ἐρεῖδεται δὲ τῆ πίτρα τῆς πίστεως ὁ θρόνος τῆς ἡμῶν γαληπότητος, ἰδύνηται δὲ πρὸς τὸ συμφέρον τοῦ ἡμετέρου κράτους τὰ βουλεύματα καὶ κινήματα, τίς ὅλης δὲ πολιτείας Ῥωμαϊκῆς ἢ κατάστασις συγκατα- νῆ τῆ γαλήνῃ τῆς πίστεως. Προτρέπομεν δὲ τ.ν ὑμετέρων πανίερων κορυφῆν ἀνυπερβέτως ἐκπέμψαι τὸν παρ' αὐτῆς ὀριζόμενον ἀποκρισιάριον, ἐφ' ᾧ τοῦτον κατὰ τὴν β.σιλιδα, καὶ θιοφύλακτον ἡμῶν διαγγεῖν πρὸς ὑμᾶς. Ἐβίωσο ἐν Κυρίῳ, μακαριώτατε, καὶ μακαριώτατε Πάτερ.

Ἡ ὑπογραφή τῷ εὐσεβεστάτῳ βασιλεως.

Τὸ θεῖόν σε περιφυλαξῆ ἐπὶ πολλοὺς χρόνους, ἀγιώ- τατε καὶ μακαριώτατε Πάτερ.

Ἐπίγραμμα θεῖα σάκρα τοῦ αὐτοῦ ὁσιωτάτου καὶ φιλοχρίστου βασιλέως Κωνσταντίνου θεομένου πρὸς τὴν ἁγίαν συνόδον τοῦ ἀποστολικοῦ θρόνου Ῥώμης, καὶ σταλεῖσα διὰ τῶν αὐτῶν συνοδικαρίων.

Πᾶσαι ταῖς ἀπανταχοῦ ἁγίαις συνόδοις ταῖς ἀνηκούσαις τῆ συνόδῳ τοῦ ἀποστολικοῦ θρόνου.

Φαῖδρος ὑμῶν καὶ περιδελπτος ὁ πανίερὸς σύλλογος, ὃν ὑπὲρ τῆς Ἐκκλησίας συνήθροσε τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον, καὶ τοῖς τῆς εὐσεβείας λόγοις ἐξώηλασε· δι' ὧν τοῖς ἐνεδρεύοντας τῆ πίστιν κατεμαχίσασθε. ταξίαρχῃ τῷ ἱεράρχῃ καὶ οἰκουμένῳ πατριάρχει π.ρ.ρ.σ.π.ζ.ον.τ.α, ᾧ καὶ συνερινηνεύειν ἐμάθετε, καὶ συμπολιμεῖν ἐιδιτάχθητε. «Καιρὸς γὰρ τῆ παντὶ πράγματι τῷ Σαλομῶντι δοκεῖ. Καλὸν μὲν γὰρ ἦν καὶ τὸ εἰρηνεύειν πρὸς ἅπαντας, ἀλλ' ὁμοουόντας πρὸς τὴν εὐσέβειαν· κρεῖττον δὲ τὸ πολεμεῖν, ὅτε τὸ εἰρηνεύειν τὴν ἐπὶ τῷ κακῷ συζημίαν ἐργάζεται. Ἄμλει δὲ καὶ ὁ Κύριος ἔρασα»· «Οὐκ ἦλθον βαλεῖν εἰρήνην ἐπὶ τὴν γῆν, ἀλλὰ μάχαιραν.» Μαχαίρα δὲ ὁ

λόγος τῆς πίστεως ἀμφιστόμη παρίκασται διαιρῶν, A
καὶ διακρίνων τὸν πιστὸν καὶ τὸν ἄπιστον· καὶ τὴν
μὴν πρὸς ἑσβείαν διχοτομῶν συγγενεῖάν τε καὶ
σύμβασιν, τῷ Θεῷ δὲ προσοικειῶν καὶ συνάπτων
διὰ τῆς πρὸς αὐτὸν εἰρήνης, καὶ ἀγαπήσεως. Οὐδὲν
γὰρ τῆς πρὸς αὐτὸν ἀγάπης διὰ πίστεως προτιμώ-
τερον. Οὐ πατὴρ, οὐ μήτηρ τὰς ὁδῖνας τοῖς τέκνοις
συναποτίκτουσα, οὐκ ἀδελφοὶ τῆ τῆς φύσεως ἀνάγκη
θεσμούμενοι, καὶ τὰς γυνώμας λυόμενοι· οὐ νομικῆς
συζυγίας παχειά τε καὶ οὐκ ἀπασιστατή συνώφεια,
καὶ τῆ θατέρου λύσει τὴν σχίσιν συνδιάλουσα· οὐδὲν
γὰρ τούτων ἡμᾶς θείας φύσεως μετόχους ἐργα-
ζεται, μόνη δὲ πίστις ἢ πρὸς Θεὸν καὶ ἀγάπης·
ἐξ ὧν συμπλοκῆς ἀνεγεννήθημεν τε καὶ ἀνεπλάσθημεν,
καὶ τῆς πρὸς τὸν Πλάστον οἰκίωστος ἠξιώθημεν. Καὶ
γὰρ αὐτὸς ἔλεγεν ὁ Σωτὴρ· Ὁ φιλῶν πατέρα ἢ μη-
τέρα ὑπὲρ ἐμὲ, οὐκ ἔστι μου ὕψιος. Καὶ ὃς οὐ λαμβά-
νει τὸν σταυρὸν αὐτοῦ, καὶ ἀκολουθεῖ ὀπίσω μου,
οὐκ ἔστι μου ἄξιος. Ἐπερ οὖν οἱ τὴν εὐαγγελικῆς
ἐπιχειρηματικῆς προαγορεύουμένη, καὶ τῆς ἀποστο-
λικῆς ἱεραρχίας τὸ ἄξιωμα κληρονομάμενοι πάντα πε-
ριτρούσοι, καὶ πάσχουσι, καὶ τὸν ἴσχατον, εἰ ὕχοι,
διὰ τὴν πρὸς Θεὸν φιλίαν φιλοῦσι κατακριθῆναι θά-
νατον, τί οὐκ ἂν καὶ παθεῖν καὶ δράσαι προθυμηθῆ-
σονται, ὅτι τὴν πίστιν πολεμουμένην κατιδοῖεν δι' ἧς
ἢ πρὸς Θεὸν φιλία πορίζεται· ὅτι τὴν Ἐκκλησίαν
πορθουμένην αἰρετικαῖς π. οσθολαῖς κατοπτρεύουσιν;
ὅτι τὴν ἀλήθειαν τῷ ψεύδει βαλλομένην συναίσθονται,
ἀρα τὸ πολεμεῖν καὶ ἐκδικεῖν ἀέντις τοῖς πολεμίοις
καταλαλήσονται, καὶ τῆς εὐαγγελικῆς ἐπιλή-
σουται; καὶ πῶς ἀνεύθυνον τοῦτο καὶ ἀτιμώρητον;
C
οὐδὲ μὴδ' οὐκὸν ἀναίτιον τὴν πανοπλίαν τοῦ
Πνεύματος τῆς παραταξάμενοις ἀνοπλιζόμενοι. Τοῦτο
δὲ τοῦτο καὶ ὁ πανίρος ἱμῶν ἐπιδιέξατο σύλλογος,
καὶ τῆς εὐσεβείας ὑπεριμάχισαι, δι' ὧν τῷ κοινῷ
πατρὶ συνεμάχησε, καὶ τῆς αἰρετικῆς κατηνδραγῆ
θησε φάλαγγος· ἀλλὰ τῆ μνήμῃ τῶν λεχθησομένων
ὁ λόγος συστέλλεται, καὶ προσωτέρω βαίνειν ἀνα-
χαιτίζεται. Τραγῆδία γὰρ πνευκὴ τῶν ἐπίνων ἢ
ἐνφρασις. Δίρεσιάρχει οἱ ἱεράρχη γεγόνασαι· καὶ ἀντι-
μὴν εἰρήνης ἔριν τῷ λαῷ προσφύνησαν· ἀντί δὲ
σίου ζιζάνια ταῖς ἐκκλησιαστικαῖς ἀρούραις ἐνέσπει-
ραν τὸν οἶνον ἱμῶν ὕδατι· καὶ τὸν πλησίον ἐπό-
τισαν ἀνατροπὴν θολιρῶν· ὁ λύκος ὡς ἀμὸς, καὶ ὡς
λύκος ὁ ἀμὸς ὑπεκρίνито τὸ ψεῦδος ἀλήθεια, καὶ ἡ
D
ἀλήθεια ψεῦδος παρελογίζετο. Πέφυρται πάντα τῆς
Ἐκκλησίας τὰ πράγματα. Ἐπει δὲ οὕτω ταῦτα δικάιτο,
καὶ τὴν εὐσίθειαν ἢ εὐσέβειαν κατεδόκειτο, πρὸς τὸ
μάλιστα πρέπου ἢ εἰν εὐθυβολῆσαι προήχθημεν, καὶ
τῷ μόνῳ σοφῷ καὶ τῶν τοιούτων γνώστη Θεῷ τὸ
τῆς διανοίας ἀντεινομεν ὅμα· κἀκεῖθεν τῶν ἀπόρων
τὴν λῆσιν συχναῖς προσευχαῖς ἐρητοῦμεθα. Διὸ τῷ
παρ' αὐτοῦ φωταγωγούμενοι πνεύματι, τοὺς τῆς Ἐκ-
κλησίας ὀφθαλμοὺς, τοὺς ἱερέας φάμεν, πρὸς τὴν τῆς
ἀληθείας κατανόησιν συγκαλέται διεγνώμη. Τοσοῦτον
γὰρ ὑπεραλλοῦμεν τῆς πίστεως, καὶ πρὸς τὴν εὐσί-
θειαν συντεινόμεθα, καὶ τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἐν πρώτοις
φρονιτίζμεν καταστάσεως, ὥστε καὶ πολιτικαῖς με-
ρίμας περιτελούμενοι, καὶ πολιτικῆς βουλεύμενοι

(Matth. x). Gladio enim bis acuto fidei verbum simu-
latur, dividens et discernens credulum et incre-
dulum: et cognitionem quidem vel consensum quæ
ad impietatem declinant, separans, Deo autem ac-
commodans, seu connectens per pacem et dilectionem
erga ipsum positas. Nihil enim propius ad ipsum
pertingit dilectione, quæ [nihil enim antiquius dilec-
tione q.] per fidem est, erga ipsum. Nam nec pater,
nec mater, quæ cum filiis dolores comparit, nec
fratres necessitate naturæ alligati, sed voluntatibus
dissoluti; nec ex lege conjunctionis crassa et non
impassibilis connexio, alterutrius solutione affe-
ctionem dissolvens, nullum ex his divinæ naturæ
participes efficit: sed sola circa Deum fides et dilectio,
B et commendatione erga Creatorem digni [dignati]
sumus. Ipse enim dicebat Salvator: *Qui amat patrem
aut matrem plusquam me, non est meus dignus: et qui
amat filium aut fratrem suum super me, non est meus dignus.*
Et
*qui non accipit crucem suam, et sequitur me, non est
meus dignus* (Matth. x). Si ergo qui evangelicam sem-
itam investigare proposuerunt, et apostolicæ digni-
tatis pontificatum sortiti, omnia contemnunt, et pa-
tiuntur ad extremam (si contigerit propter Dei
amicitiam) condemnari mortem, an non durissimum
quæque pati et agere didicerunt, cum fidem vident
depopulari, per quam erga Deum amicitia acquisita
est: cum Ecclesiam hæreticis invasionibus oppugnatam
speculantur? quando veritatem projectam mendaciorum
sentiant? putasne quod offendere postponentes, re-
conciliabuntur hostibus evangelicæ oblii mandatum?
C
noxios sinit impunitos? [et quomodo secutum hoc
atque impunitum erit?] Nullatenus, sed sumentes ar-
maturam Spiritus, his qui adversus eos pugnare co-
nati sunt, resistere certant. Hoc vero et vestrum sa-
cerdotale collegium exhibuit, et pro pietate pugnavit,
in quibus communi patri auxiliatum est: et hæreti-
corum fortiter devicit acies, sed memoria eorum quæ
dicenda fuerint, corripitur sermo, et amplius egredi
premitur. Lugubris enim tragœdia, sequentium
est explanatio. Hæreseon enim inventores facti sunt
pontifices: et pro pace contentionem populo annun-
tiaverunt, pro frumento zizania sulcis Ecclesiæ semi-
naverunt: vinum miscuerunt aquæ, et proximo
D
potum dederunt eversionem turbidam: et tanquam
lupus agnos simulabant mendacium, et veritas [lupus
ut agnus, et agnus ut lupus simulabatur, mendacium
ut veritas, et ver.] ut mendacium refutabatur. Con-
turbabantur res totæ ecclesiasticæ, cum quod nocere
queat, non erat qui discerneret. Et quoniam hæc
quidem sic disponentur, et pietatem impietas
depascebat, profecti sumus illuc quo nos decebat
dirigere gressum: et soli sapienti, eorumque cogno-
tori Deo, mentis nostræ extendimus oculum: et inde,
eorum quæ interpretando dubium ingerunt, solutionem
continuis orationibus dare nobis postulavimus.
Propter quod nutu [spiritu] ejus illustrati Ecclesiæ
oculos, id est: sacerdotes, ad contemplandam veri-
tatem concitari dignoscimus. Tanto enim amplius

pro fide certamus, atque pietati attendimus, et in primis de ecclesiastico statu procuramus, quanto et civilibus circumdati sollicitudinibus, bellicisque consiliis retracti, summum sacerdotalem hunc cœtum non destitimus congregare, ut Ecclesiarum distantia procul expulsa [dissidio pr. expulso], pacis conjunctione coaptetur. In pace namque fidei pariter compactam a Christo dilectam Romanam rempublicam nostram confidimus, et nunc congregatum [atque ita cong. est] venerabile vestrum concilium. Interfuistis namque et vos cum universali principe pastorum, simul cum ipso divinitus loquentes tam in spiritu, quamque littera. Suscepimus enim non tantum ex beatitudine ejus, verum etiam a sanctitudine vestra directas nobis litteras, quæ prolatae, lectæ sunt, et veritatis verum stylium declaraverunt, orthodoxamque fidem depinxerunt. Totæ enim conventienter, et non differenter, positæ sunt ad imitationem: et tam synodicis, quam et paternis doctrinis consentiunt. Neque enim negleximus, sed diligentius eas comparavimus [expendimus]: idcirco et omnes consonanter mente et lingua concredidimus, et similiter confessi sumus: et tanquam ipsius divini Petri vocera, Agathonis relationem supermirati sumus, nemo enim discrepavit, nisi unus. Namque nemo ab omnibus periit, nisi filius interitus, pater contumaciæ: et hic una cum propriis discipulis sponte assumptus est ab angelo sibi decibili, et suo execrabili choro [G., abscissus est ab angelo decibili, et sacratissimo choro]. Quem cum propheta colligere opportunum est, eo quod condoluimus. Qualiter cecidisti ex cœlo de sacerdotii culmine, o lucifer, qui mane oriebaris? Luce certissimæ scientiæ fidelium animas lustrare ordinatus es, et in nubibus ponere arrogantis sedem vanis dogmatibus elatus es? Quomodo fuga lapsus es, vitato agmine angelos imitante tantorum sacerdotum? An superbiæ alis ad altam ruinam elevatus, a mystica mensa temetipsum alienasti, æmulator factus Judaicæ discessionis? Quomodo non suscepisti cohortationem fratrum, imperialem et apostolicam celebrantem solemnitatem? Quomodo recalcitrasti, qui dilectus es diligentibus te, et ad pœnitentiam te invitantibus? Nunquid qui cadit non resurgit? aut se avertens non convertitur? Quare avertis aversionem improbam [aversus ex aversione improba], et detentus es in hæretico proposito tuo; et noluisti converti ad pietatem? confusus es utique, in quibus male docebas convictus. O dementia simul et obcæcationem! Idem enim esse utrumque videtur. Harum namque alia vestigia corporis, alia autem gressus animæ seducit decipiens: male docere non erubescbat, et bene doceri erubescbat, hic quidem, qui Antiochensium factus est præsul Macarius, quem non oportet dicere Macarium [beatum], et qui cum ipso de ordine Christi discesserunt: cujus universalis conventionis communi sententia de sacerdotali dignitate repositi sunt, et probationi sanctissimi papæ traditi sunt.

Definitionem autem adorandam et venerabilem

A ἀνθελκόμενοι τὴν πανέρον ταύτην συναθροίξεν οὐκ ἀπεκάομεν σύνοδον, ἵνα τῆς τῶν Ἐκκλησιῶν διαστάσεως ἐκποδῶν ἑλινομένης ὁ τῆς εἰρήνης ἀρμοσθήσεται σύνδεσμος. Τῇ γὰρ εἰρήνῃ τῆς πίστεως συνειρηνεύει πιστεύομεν καὶ τὸ φιλόχρηστον ἡμῶν Ἰωμαικὸν ἅπαν πολίτευμα, καὶ δὴ τὸ πάνσεμον ἡμῶν συνέλεγε συνέδριον: Παράτε γὰρ καὶ ἡμεῖς σὺν τῷ οἰκουμηνικῷ ἀρχιεπομένῳ συνθειολογοῦντες αὐτῷ καὶ τῷ πνεύματι καὶ τῷ γράμματι. Τὰ τε γὰρ καρὰ τῆς αὐτοῦ σταλέντα μακρορίτητος, τὰ τε καρὰ τῆς ἡμῶν ἀγιότητος ἐδεξάμεθα γράμματα· προειρομίσθησαν, ἀνεγνώσθησαν, τὸν τῆς ἀληθείας λόγον διήρθωσαν, καὶ τὸν τῆς ὀρθοδοξίας χαρακτήρα διεωγράφησαν. Πάντες γὰρ ἐμπερῆ τε καὶ ἀπαράλλακτα ταῖς τε συνδικαῖς καὶ πατρικαῖς διδασκαλαῖς ἀπεμμήσαντο. Οὐδὲ γὰρ ἡμελίσαμεν, ἀλλ' ἐπιμελῶς αὐτὰ συνεκρίνουμεν· διὸ καὶ πάντες συμφώνως καὶ γνώμῃ καὶ γλώττῃ, τῇ μὲν συνεπιστεύσαμεν, τῇ δὲ συνομολογήσαμεν· καὶ ὡς αὐτοῦ τοῦ θεσπεσίου Πέτρου φωνὴν τὴν Ἀγαθῶνος δέλτον ὑπερηγάσθημεν. Οὐ διεφώνησε γὰρ οὐδαίς, εἰ μὴ εἰς. Οὐδαίς γὰρ τῶν πάντων ἀπόλετο, εἰ μὴ ὁ υἱὸς τῆς ἀπωλείας, ὁ πατὴρ τῆς ἀπειθείας, καὶ οὗτος τοῖς ἑαυτοῦ φοιτηταῖς συναποβράγει ἐκ τοῦ ἀγγελοπρεποῦς καὶ πανέρου χοροῦ. Ὁν εὐκαίρως τῷ προφήτῃ συνταλανίζομεν, διότι καὶ συναλγῆσαμεν. Πῶς ἐξέπεσες ἐξ οὐρανοῦ τοῦ τῆς ἱερῶν ἡμῶντος ὁ ἑωσφόρος, ὁ πρωτὸ ἀνατέλλων, καὶ τῷ φωτὶ τῆς ἀψευδοῦς γνώσεως τὰς τῶν πιστευόντων τεταγμένους διαυγάειν ψυχὰς; Ὁ ταῖς νεφέλαις τοῖς κούφοις σου δόγμασι τὸν τῆς ἀλαζονείας ἐπιτιθένα θρόνον ἀναπερούμενος; Πῶς ἐδραπέτευσας τοσοῦτον ἱερίον ἀγγελομίμπτον συσταγμα, καὶ τῷ τῆς ἀπονοίας περὶ πρῶς βαθυτάτην ἐπήρησιν κατάπτωσιν; διὰ τί τῆς μυστικῆς τραπέζης ἀπηυτομώλησας, καὶ τὴν Ἰουδαϊκὴν ἀποστασίαν ἐξήλωσας; Πῶς οὐκ ἐδέξω παράκλησιν ἀδελφῶν βασιλικὴν τε καὶ ἀποστολικὴν συγχροτησάντων πανήγυριν; Πῶς ἀπελάκτισας ὁ ἡγαπημένος τοὺς ἀγαπῶντας, καὶ πρὸς μετάνοιάν σε προτρέποντας; Μηδὲ ὁ πίπτων οὐκ ἀνίσταται, ἢ ὁ ἀποστρέφων οὐκ ἐπιστρέφεται; διὰ τί ἀπίστρεψας ἀποτροφὴν ἀναιδῆ καὶ κατεκρατήρης ἐν τῇ αἰρητικῇ προαιρίσει σου, καὶ οὐκ ἠθέλησας ἐπιστρέφαι πρὸς τὴν εὐσίθειαν; πάντως ἡσχύνθης, ἐφ' οἷς κακῶς εἰδίασας; ἑλγυόμενος. Ὁ παρανοίας ἡμοῦ καὶ τυγλώσεως. Ταῦτον γὰρ εἶναι δοκοῦσιν ἑκάτερα. Ἡ μὲν γὰρ τὰ ἴχνη τοῦ σώματος, ἡ δὲ τὰς βράσεις τῆς ψυχῆς περιπλακῶ παρασφάλουσα, τὸ κακῶς διδάσκειν οὐκ ἐπηρεχύνετο, καὶ τὸ καλῶς μενθάνειν ἡσχύνετο, ταῦτα μὲν ὁ τῆς Ἀντιοχείων γενόμενος πρόεδρος Μακάριος ὁ ἀμακάριος, καὶ οἱ σὺν αὐτῷ τῆς τοῦ Χριστοῦ ταξιαρχίας ἀποστατήσαντες ἦσαν οἰκουμηνικῆς συνειλέσεως καὶ ψήφῳ κοινῇ τῆς ἱερατικῆς ἀξίας ἐξώσθησαν, καὶ τῇ τοῦ πακαγίου πάπα δοκιμῇ παρεπέμφθησαν.

Ὁρον δὲ σεπτὸν καὶ σεβάσιμον ἢ ἁγία συνοδὸς

ἰθιμάτισε, ταῖς τε ἁγίαις συνόδοις καὶ ἐκκροίτοις πα-
 τράσι συμβαίοντά τε καὶ συνεπόμεν· ὃ καὶ τὸ
 ἡμίτερον κράτος συνυπέγραψε, καὶ δι' εὐτιθέων ἡμῶν
 ἡδίκτων τοῦτον ἐκύρωσε, δι' οὗ ταῖς εὐχαῖς ἡμῶν τὸ
 τῆς Ἐκκλησίας πᾶν εἰρήνευσε πλήρωμα. Πού ποτε
 ἄρα εἰσὶν οἱ τὸ σκάνδαλον τῆς συντετριμμένης αἰ-
 ρίσεως τεκτονύσαντες; καὶ ποῦ ποτὲ εἰσὶν οἱ τῆν πε-
 ριλασμένην εὐλάβειαν ψευδοδιδασκαλίας ὑπόθεσιν ἐν-
 δυόμενοι; Ἀφῆρθη τῶν προσωπειῶν τὰ περιθήματα·
 δηλίγηθα τῶν φενακίζοντων τὰ πλαστουργήματα· τὴν
 δορὰν ὁ λύκος ἀπημφιάσατο, καὶ λύκος γυμνὸς
 ἐμπομπεύεται· καὶ τοῦτο μῖναι φαινόμενος, ὅπερ ἐκρύ-
 πτετο μὴ φαινόμενος. Ἢ ὑπόκρισις κατακρίεται· ἢ
 ἀλήθεια πολιτεύεται· τὸ ψεῦδος ἐξώριστα· ὁ σπορεύς
 τῶν ζιζανίων [ἴσ. ζιζανωδῶν] δογμάτων ἐκκέκοπται.
 Ὁ οἶτος, ὁ λαὸς ὁ φιλόχριστος, εἰς μίαν ἀποθήκην
 τῆς Χριστοῦ Ἐκκλησίας εἰσκακόμισται. Τὸ τῆς ὀρθο-
 δοξίας φῶς ἀνατίταλκε· τὸ τῆς πλάνης σκότος καθυ-
 ποδίδυκεν. Ἢ κατ'ἕμια μετημάριασται, τὸ πῖθος εἰς
 εὐφροσύνην, τὸ σκυθρωπὸν εἰς χαρὰν, πάντα πρὸς
 τὸ κρείττον μεταπεφοίτηκε. Διὸ καὶ ἡμεῖς ταῖς Ἐκ-
 κλησίαις τοῦ Θεοῦ τῆν τῆς εἰρήνης ἀπολαβούσαις
 χάριν συγχαίροντες ἀποστολικῶς ὑμᾶς προσθρηγγό-
 μεθα· χαίρειτε. χαίρειτε, καὶ πάλιν ἰδῶ, χαίρειτε·
 τριαδικὴν γὰρ χάριν ἡμῖν ἡ Τριάς ἐχαρίσατο. Ἐβρώσθε,
 παῖεροι τῆς εὐσεβείας ὑπεριστάμενοι, καὶ τοῦ ἡμετέρου
 ἀράτους ὑπερευχόμενοι. Καὶ ἡ θεία χεὶρ· Ἀνίγωμιν.

sanctissimum concilium decrevit, tam sanctissimis
 conciliis, quam et probabilibus patribus convenien-
 tem et subsequentem; in qua et imperium nostrum
 subscripsit, et per pia edicta nostra comprobavit
 eam, per quam orationibus vestris cuncta Ecclesie
 plenitudo pacificatur. Ubi sunt, qui scandalum con-
 trite conditionis [G., hærescos] fabricaverunt? ubi
 sunt, qui simulatam reverentiam [religionem] ad
 argumentum falsæ doctrinæ iuduebantur? Detracta
 sunt personarum velamina, convictæ sunt decipien-
 tium falsitates, pellem lupus abiecit, et nudus lupus
 publicatur: et hoc manet dum apparet, quod tege-
 batur, cum non apparebat. Simulatio damnata est,
 veritas fiducialiter agit: falsitas exterminata est, et
 ejus qui seminavit zizania, dogmata abscinduntur.
 Triticum, quod est Christo dilectus populus, in
 unum horreum mittitur, scilicet in Ecclesiam Christi.
 Lux orthodoxæ fidei orta est, erroris tenebræ de-
 merguntur. Tristitia transfiguratur, et luctus in leti-
 titiam, et contristatio in gaudium, omnia ad meliora
 transgrediuntur. Propter quod et nos Ecclesiis Dei,
 quæ dudum pacis gratiam acceperunt, congratulan-
 tes, apostolica traditione alloquimur vos: *Gaudete,
 gaudete, et iterum dico, gaudete (Philip. iv)*: ternum
 enim gaudium Trinitas nobis concessit. Bene valite,
 sacratissimi auxiliatores pietatis, orantes pro nostro
 imperio. Et manu diva: *Legimus. Data decimo Ka-
 lendas Januarias Constantinopoli, imperiali domo,
 piissimo perpetuo Augusto Constantino imperatore,
 anno vigesimo nono. Et post consulatum ejusdem
 anno decimo tertio, indictione decima.*

« EPISTOLA III

LEONIS II AD CONSTANTINUM IMPERATOREM.

Ἀντίγραφος ἀναφορὰ σταλεῖσα παρὰ Λέοντος τοῦ ἱερω-
 τάτου καὶ μακαριωτάτου πάπα τῆς πισθυρίας
 Ῥώμης πρὸς Κωνσταντῖνον τὸν εὐσεβίστατον καὶ
 φιλόχριστον βασιλεῖα ἐπιυρούσα καὶ ἀποδεχομένη
 τὰ ἐν τῇ ἁγίᾳ καὶ οἰκουμένηῳ ἔκτῃ συνόδῳ πραχθέντα
 τε καὶ ὁρισθέντα.

*Exemplar relationis missæ a Leone sanctissimo ac
 beatissimo papa senioris Romæ ad Constantinum
 piissimum, et Christi amatorem imperatorem, con-
 firmantis et approbantis quæ in sancto et universali
 sexto concilio gesta et definita sunt.*

Τῷ εὐσεβεστάτῳ καὶ γαληνοτάτῳ δεσπότῃ, νικητῇ
 καὶ τροπαιούχῳ, τίνῳ ἀγκαταῷ τοῦ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος
 ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ Κωνσταντίνῳ βασιλεῖ Λέων ἐπί-
 σκοπος δούλος τῶν δούλων τοῦ Θεοῦ.

Piissimo, et tranquillissimo domino, victori, et
 triumphatori, filio dilecto Dei, et Salvatoris nostri
 Jesu Christi Constantino imperatori Leo episcopus
 servus servorum Dei.

Τῷ βασιλεῖ τῶν βασιλευμένων, οὗτινος ἐν τῇ ἐξουσίᾳ
 εἰσὶν αἱ τοῦ κόσμου βασιλείαι, αὐτῷ μικροὶ τε καὶ
 μεγάλοι εὐχαριστοῦμεν, τῷ οὕτως εἰς ὑμᾶς μεταγα-
 γόντι τῆν ἐπίγειον βασιλείαν, ὅπως τὴν οὐράνιον
 μᾶλλον φιλοτιμῶσθε ὑμᾶς· περιουσιῆσαι [I., φιλο-
 τιμῆσθαι ὑμᾶς περιστάσαι]. Πλείον γὰρ ἴσθιν, ὅτι
 προσωλημένοι τῷ Θεῷ παρήσιαζεσθε, ἥπερ ὅτι ἐκ

Regi regum, in cujus potestate sunt regna mundi,
 pusilli cum magnis gratiam agimus, qui ita in nobis
 terrenum contulit regnum, ut cœlestia vos magis
 amare concederet. Plus est enim, quod in Deo defixa
 mente confiditis, quam quod de collato vobis divi-
 nitus honore regnatis. Illud enim vobis, hoc proficit
 omnino subjectis. Nam triumphalem paterni diade-

« *Epistola.* Hanc epistolam Baronius allegato loco spurium esse judicat. Primum ideo quod circa finem mense Maio indictionis decimæ [Leg. undecimæ MANSI] rescripta ponatur ad epistolam imperatoris, quam se mense Julio ejusdem indictionis accepisse fatetur, quæ, nisi mendosa probentur, manifestissime sibi contradicunt. Secundo, quod nullus mense Julio pontifex esse potuerit, qui mense Augusto creatus, tantum mensibus pontificatum administravit.

Tertio, quod profiteatur se hanc epistolam scripsisse indictione decima, qua nondum pontifex creatus erat. Quarto, quod Honorium in Monothelitarum hæresi defunctum, adeoque justa anathematis sententia condemnatum esse scribat, quem publico funere Romana Ecclesia sepelivit inter sanctos pontifices in ecclesia sancti Petri, cuique ut catholico pontifici in omnibus parentavit. Sev. Bin.

matis gloriam, nascendo superna miseratione obtinetis : pietas enim vestra, fructus misericordiae est : potestas autem custos est disciplinae. Per illa igitur regia mens Deo jungitur, per istam vero censura subditis adhibetur. Illius opes, inopes adjuvant : hujus autem sagacitas, a vero tramite deviantes emendat. Non enim minor regnantium cura est, prava corrigere, quam de adversariis triumphare : quia ei nimirum potestatem suam serviendo subjiciunt, cujus profecto munere et protectione impedire noscuntur. Unde divinitus praedeterminata vestra Christianissima pietas, et habitaculum dignissimum sancti Spiritus in sui cordis arcano praeparans, quanto caput Ecclesiae dominum Jesum Christum, verae pietatis regulam amplectendo, concessi sibi ab eo regni monstrat auctorem, tanto sanctum venerabile corpus ejus, quae est sancta mater Ecclesia, ut sincerus et principalis filius, largiendo atque fovendo inconvulsa facit soliditate gaudere. Scriptum est igitur de vobis, clementissime principum, et de eadem sancta Ecclesia toto terrarum orbe diffusa : *Erunt, inquit, reges nutritii tui (Isa. XLIX)* ; pariterque scriptum est ; *Honor regis judicium diligit (Psal. CXVIII)*. Quia dum divina rebus humanis praerogatis, et orthodoxam fidem curis secularibus incomparabiliter antefertis, qui aliud quam judicium rectum Dei cultu veneramini, et sacrificium purissimum atque holocaustum divinae suavitate odore flagrans in ara vestri pectoris ejus invisibili majestati nactatis ? Haec de pissimi animi vestri proposito, Christianissime angustorum, efficaciter dici, Dei gratia operante, confidimus, qua sola et error omnis evictus est, et rectitudo evangelicae atque apostolicae fidei cum sincera charitatis copula apud cunctos Ecclesiarum Christi praesules obtinetur. Ibi enim Christianae fidei veritas lucet, ubi gemina, Dei videlicet et proximi, charitas fervet. Proinde nisi hoc utrumque ex regum omnipotens Deus suis sacerdotibus condonare disponderet, nunquam se regia generositas ad infimos famulos inclinaret, et paululum regali fastigio seposito, unum se de collegio sacerdotum pro zelo Dei adnumerari concupisceret. O quam gloriosa, et praecelsa, veraque humilitas, quae pro amore divino se inclinare dignata est ! Quid igitur restat auguste, regie et submississime princeps, nisi ut Deus, qui incrementum dat, haec opera cordi dignanter inspiret, augeat, et impleat in vobis catholici dogmatis, qua fugentur haereticae nebulae pravitatis ? Denique legatos hujus apostolicae sedis maris vestrae Romanae Ecclesiae pietatis vestrae famulos, id est, Theodorum et Georgium presbyteros, et Joannem diaconum filios nostros, atque Constantinianum subdiaconum regionarium sanctae nostrae Ecclesiae, una cum personis, quae cum eis profectae fuerant, quae a praedecessore meo apostolicae memoriae Agathone papa per octavam indictionem pro causa fidei, vestra pietate jubente, illuc directae fuerant, per nuper elapsedam decimam indictionem mense Julio, cum divalibus clementiae vestrae apicibus et

Α τῆς θεοῦ ὑμῖν προσπορισθείσης τιμῆς βασιλεύετε. Τοῦτο γὰρ ἐκείνο ὑμᾶς ὠφελεῖ [L., ἐκείνο γὰρ ὑμᾶς τοῦτο τοὺς ὑπὸ χεῖρα ὠφελεῖ]. Τὴν γὰρ δόξαν τοῦ πατρικοῦ διαδήματος ἐπιτικτόμενοι κυρτοῦσθε τῇ οὐρανίῳ εὐσπλαγχνίᾳ· ἡ γὰρ ὑμῶν εὐσέβεια καρπὸς ἴστων οὐκτιρμοῦ, ἡ δὲ ἔξουσία φυλαξ τῆς καταστάσεως. Τογαροῦν δι' ἐκείνης ἡ βασιλικὴ διάνοια τῷ θεῷ προσαρμύζεται, διὰ ταύτης δὲ τὸ δικάζειν ταῖς ὑπηκόοις προσηνείται. Ἐκείνης ἡ εὐπορία τοῖς πτωχοῖς βοηθεῖ, ταύτης δὲ [L., ταύτης δὲ ἡ ἀγχίνοια] τοὺς ἀποπλανηθέντας ἐκ τῆς ἀληθοῦς ὁδοῦ διορθοῦται. Οὐδὲ γὰρ μικρὰ τις τῶν βασιλευντων τυγχάνει ἡ φροντίς τοῦ τὰ σφαλῆρα διορθοῦσθαι, ὡσπερ καὶ ἐπὶ ταῖς ἐναντίοις θριαμβεύει· ἐπειδὴ ὡς νομίζω, οὐτῶ τὴν ἑαυτῶν ἔξουσιαν ὑποτάσσει δουλεύοντες, ὃ

Β δηλονότι τῇ σκέπῃ καὶ τῷ δώρῳ βασιλεύουσι. Διὸ καὶ θεοῦ προτυπωθεῖσα ἡ φιλόχριστος ὑμῶν εὐσέβεια, καὶ ἄξιον κατοικητήριον τοῦ Πνεύματος τοῦ ἁγίου ἐν τῷ κρυπτῷ τῆς οἰκίας καρδίας ἰτοιμάσασα, ὅσον τὴν κερὰν τῆς Ἐκκλησίας τὸν κύριον Ἰησοῦν Χριστὸν· τὸν κανόνα τῆς ἀληθοῦς εὐσεβείας περιπτυσσομένη τῆς ἐξ αὐτοῦ δωρηθείσης αὐτῇ βασιλείας ἀρχηγὴν ἀποδεικνύσει, τοσοῦτον τὸ σῶμα αὐτοῦ τὸ σεβάσιμον, ὅπερ ἰσὶν ἡ ἅγια μήτηρ Ἐκκλησία, ὡς γνήσιον καὶ πρωτότυπον αὐτῆς τίκτων περιβάλλον τε καὶ φιλοτιμούμενον, ἐπὶ τῇ οἰκίᾳ διακοσμήσῃ [ὑδιακονήσῃ] στερέωτάτῃ χαίρειν ἐποίησε. Καὶ γὰρ γέγραπται περὶ ὑμῶν, φιλαθρωπότατε βασιλέων, καὶ περὶ τῆς αὐτῆς ἁγίας Ἐκκλησίας τῆς ἐν ὄψι διακιμμένης τῷ κόσμῳ· Ἔσονται, φησί, βασιλεῖς οἱ τροφαῖς σου· ὡσαύτως δὲ γέγραπται· Ἡ τιμὴ βασιλείας κρίσιν ἀπα· Ἐπειδὴ τὰ θεῖα τῶν ἀνθρωπίνων προτιμώντες πραγμάτων, καὶ τὴν ὀρθόδοξον πίστιν ἀπροσπαθεῖς τῶν βωτικῶν προκρίνοντες φροντίδων, τί εἴτερον, ἢ περὶ ὅτι τὴν ὀρθὴν τοῦ θεοῦ κρίσιν σεβάσασθε, καὶ καθαρωτάτην οὐσίαν καὶ ὀκαλύτωμα ἑκαίῃον θεῖον ἑωδιδαν ἐν τῷ βωμῷ τοῦ ὑμέτερον στήθους σφαιμάζετε τῇ αὐτοῦ ἀοράτῳ μεγαλειότητι. Ταῦτα ἐναργῶς λέγισθαι περὶ τῆς προθέσεως τοῦ εἰσιθούς ὑμῶν λογισμοῦ, Χριστιανικώτατε βασιλέων, τῆς τοῦ θεοῦ χάριτος ἐνεργούσης, θαρσύνετε. Δι' ἧς καὶ μόνος πᾶσα γλῶσση νικήσεται, καὶ ἡ ἑρθότης τῆς εὐαγγελικῆς καὶ ἀποστολικῆς πίστεως σὺν τῷ συνδέσμῳ τῆς εὐκρινούς ἀγάπης παρὰ πᾶσι τοῖς προέδροις τῶν τοῦ

Γ Χριστοῦ Ἐκκλησιῶν ἐπικρατεῖ. Ἐκεῖ γὰρ ἡ ἀλήθεια τῆς τῶν Χριστιανῶν πίστεως διαλάμπει, ἔνθα ὁμολογούμενος ἡ δεσπὴ ἀγάπῃ τοῦ θεοῦ καὶ τοῦ πλησίου ὑπερξίει. Διὸ περ εἰ μὴ τὸ ἐκείτερον τούτων ὁ συμβασιλεύς τῶν βασιλευντων, ὁ παντοδύναμος θεὸς ἐφιλοτιμήσατο τοῖς ἑαυτοῦ ἱερεῦσιν, οὐδαμῶς ἡ βασιλικὴ εὐγένεια τοῖς ἰσχύοις ἑαυτῆς δούλοις συγκαταίεσθαι, καὶ πρὸς ὀλίγον τοῦ βασιλικοῦ ὕψους ἔχει τοῦ τυγχάνοντος ἑαυτῶν [L., ἐξηρημένου, ἑαυτῶν] ἐπιπέθει συναριθμοῦν εἶναι τοῦ τῶν ἱερέων καταλόγου διὰ τὸν πρὸς θεὸν ζῆλον. Ὡ ποῖα εὐδοξία καὶ ὑψηλοτάτη καὶ ἀληθὴς ταπεινότης, ἥτις διὰ τὸν πρὸς θεὸν πόθον συγκαταβῆναι κατηξίωσε. Τοῖνον τί περιλείπεται, ἔξοχότατε σεβαστῶν, καὶ πιστότατε βασιλέων, εἰ μὴ τὴν γὰρ ἰνα ὁ θεὸς ὁ κατέχων τὴν ἐπίδοσιν,

ταῦτα τὰ ποιήματα ἀξίως ἐμπνεύση ἐν τῇ βασιλικῇ ὑμῶν καρδίᾳ, καὶ ἀξήση, καὶ πληρώση ἐν ὑμῖν τὸ φῶς τοῦ καθολικοῦ δόγματος, ἵνα φωτίζωνται [L., φωγαδεύωνται] τῆς αἰρετικῆς φαυλότητος αἱ συνήθειαι; Ἐπειτα καὶ τοὺς ληγαταρίους τούτου τοῦ ἀποστολικοῦ θρόνου τῆς μητρὸς ὑμῶν τῆς Ῥωμαίων Ἐκκλησίας, τοὺς οἰκίας τῆς ὑμετέρας εὐσεβείας, Θεόδωρον καὶ Γεώργιον τοὺς πρεσβυτέρους, καὶ Ἰωάννην τὸν διάκονον τὰ ἡμέτερα τέκνα, καὶ Κωνσταντῖνον τὸν ὑποδιάκονον καὶ βεργιανῶν τῆς ἁγίας ἡμῶν Ἐκκλησίας μετὰ τῶν σὺν αὐτοῖς ἀποδημησάντων προσώπων, τῶν καὶ παρὰ τοῦ προηγησαμένου ἡμᾶς τῆς ἀποστολικῆς μηνῆς Ἀγρίνου τοῦ πάπα κατὰ τὴν ὁγδόην ἐπιπέμψαν ἐλάκει τοῦ τῆς πίστεως πράγματος κατὰ κίλευσιν τῆς ὑμῶν εὐσεβείας αὐτοῖσι σταλέντων, διὰ τῆς ἐναγχος διελευσῆς δεκάτης ἐπιπεμῆσεως τῷ Ἰουλίῳ [L., Ἰουλίῳ] μηνὶ μετὰ θείων κειριῶν τῆς ὑμῶν φιλανθρωπίας, ἅμα καὶ συνοδικῶς ὑπομνήμασι μετὰ μεγάλης χαρᾶς καὶ ὑποσπύνης ἐπὶ τῷ Κυρίῳ ἀγαλλιάμενοι ἐδιέξαμεθα καὶ ὡσπερ ἀπὸ τινῶν κυμάτων λύπης εἰς εὐκαίῳν γαλήνης λιμένα συναλθόντες καὶ ἐνισχύσαντες μετὰ εὐχαριστίας ἡρέξαμεθα βοᾶν Κύριε, σῶσον τὸν Χριστιανικώτατον ἡμῶν βασίλειαν, καὶ ἐπάκουσον αὐτοῦ, ἐν ἧ ἂν ἡμεῖρα ἐπικαλεσθῆται σε, οὕτως διὰ τῆς θεοπνεύστου σπουδῆς κατὰ πάσαν τὴν οἰκουμένην ἡ εὐσεβεία τῆς ἀποστολικῆς καὶ ἀληθοῦς παραδόσεως ἀναξ. πυρεῖ, καὶ ἡ δυσώδης τῆς αἰρετικῆς φαυλότητος ἀχνὸς ἑματαῖωθη. Ἄξιον οὖν ἐστὶ τῷ προφήτῃ συμπάλλειν, καὶ λέγειν· Κύριε ἐν τῇ δυνάμει σου ὑπάρθῃσεται ὁ βασιλεὺς, καὶ ἐπὶ τῷ σωτηρίῳ σου ἀγαλλιάσεται σφίδρα. Τὴν ἐπιθυμίαν τῆς καρδίας αὐτοῦ ἔδωκεν αὐτῷ, καὶ τὴν θέλησιν τῶν χειρῶν αὐτοῦ οὐκ ἐπέστρεψεν αὐτόν. Ὁ γὰρ ἐ βασιλεὺς καθήμενος ἐπὶ θρόνου, καθὼς πού τις σφώτατος φησι, ἐ τῷ οἰκίῳ αὐτοῦ σκοπῶ δισεῖδουσε πᾶν πονηρόν. καὶ γὰρ τοῖς μύθοις τῆς ὑμῶν εὐσεβείας τοῦ κυρίου συνηργούντος τὸ πονηρὸν διεσκορπίσθη, ὅπερ ἢ τοῦ διαβόλου πονηρία πρὸς τὴν τῶν ἀνθρώπων ἀπάτην ἐπάγαγε καὶ τὸ ἀγαθὸν τῆς τῶν Χριστιανῶν πίστεως, ὅπερ ὁ Χριστὸς πρὸς σωτηρίαν τῶν ἀνθρώπων ἔχαρίσατο, τοῦτο ἐπικρατεῖ. Τοιγαροῦν τῶν συνοδικῶν τὸ ὕψος ἀναδραμόντες, καὶ ἐπιμελῶς περιεργατάμενοι, καὶ ἕκαστα τῶν ὑπομνημάτων ἀπαυτάσαντες, τὰ αὐτὰ, ἅπερ καὶ οἱ τοῦ ἀποστολικοῦ θρόνου ληγατάμενοι ἐξηγάσαντο, τοῖς συμφωνοῦσιν ἐγγράφοις, νῦν ἡμεῖς συμβαίνειν. καὶ γὰρ ἐπίγνωμεν, ὅτι ἡ ἁγία καὶ μεγάλη καὶ οἰκουμένη ἔκτη σύνοδος ἦν κατὰ Θεοῦ χάριτι τῷ βασιλικῷ προστάγματι ἐναγχος ἐν τῇ βασιλεῖδι συνήροισθη πόλει, τὰ αὐτὰ, ἅπερ καὶ ἡ οἰκουμένη σύνοδος [L., ἅπερ καὶ ὅλη ἡ σύνοδος] ἢ τῷ ἁγίῳ καὶ ἀποστολικῷ τούτῳ θρόνῳ συγκειμένα ὄντιν καὶ τὴν διακονίαν ἐτελοῦμεν, συνήρισί τε καὶ ἐψηφίσαντο ἐπὶ τῇ ὁλοκληρίᾳ τῆς ὀρθοδόξου πίστεως, καὶ τοῖς τῶν πατέρων καν.σι, καὶ ἰερολογίως ἅμα ἡμῖν συναμολόγησε τὸν ἕνα τῆς ἁγίας καὶ ἀχωρίστου Τριάδος εἶναι τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν ἐν δύο φύσεισιν ἀσυχύτως, ἀχωριστως, ἀδιαιρέτως τυγχάνοντα, ὡς ἀληθῶς Θεὸν

synodalibus gestia, cum magno jucunditatis gaudia Domino exsultantes, suscepimus : et quasi de quodam mœroris fluctu optate tranquillitatis portum ingressi, receptis viribus, cum gratiarum actionibus exclamare cœpimus : Domine, salvam fac Christianissimum regem nostrum, et exaudi eum in die, in qua invocaverit te (Psal. xix) ; per cujus a Deo inspiratum studium per totum orbem terrarum apostolicæ et veræ traditionis pietas flagrat, dum tetraligo hæreticæ pravitate evanuit. Merito igitur cum propheta canendum est ac dicendum : Domine, in virtute tua exallabitur [lætabitur] rex, et super salutare tuum exsultabit vehementer. Desiderium animæ ejus tribuisti ei, et voluntate labiorum ejus non fraudasti eum (Psal. xx). Rex enim qui sedet in solio, sicut sapientissimus quidam ait, intuitu suo dissipat omne malum (Prov. xx). Etenim dissipatum est, Domino cooperante, vestræ pietatis laboribus malum, quod diaboli nequitia ad deceptionem hominum induxerat : et bonum Christianæ fidei, quod Christus ad salutem hominum contulit, obtinet. Igitur gestorum synodaliū seriem recensentes, curiosaque diligentia singula, quæque gesta sunt flagitantes, eadem quæ apostolicæ sedis legati narraverant, scriptis consonantibus convenire reperimus. Cognovimus enim quod sancta et universalis et magna sexta synodus, quæ per Dei gratiam imperiali decreto in regia nuper congregata est, eadem, quæ et universum concilium assidens huic sanctæ sedi apostolicæ, cujus ministerio fungimur, senserit, atque decreverit sub orthodoxæ fidei integritate, regulisque majorum, atque concorditer nobiscum confessa est, unum esse de sancta et inseparabili Trinitate nostrum Dominum Jesum Christum, ex duabus et in duabus naturis inconfuse, inseparabiliter, indivise consistentem, ut vere Deum perfectum, et hominem perfectum eundem ipsum, salvaque proprietate uniuscujusque in eo convenientium naturarum, eundem ipsum divina operatum ut Deum, et humana inseparabiliter operatum ut hominem, absque solo peccato : et duas idcirco naturales voluntates, duasque naturales operationes eum habere veraciter prædicavit, per quæ principaliter et naturarum ejus veritas demonstratur, usque ad cognoscendam profecto differentiam, quarum sunt naturarum, ex quibus et in quibus unus idemque Dominus noster Jesus Christus consistit ; per quæ revera probavimus, hanc sanctam et laudabilem atque prædicabilem sextam synodum, per misericordiam Dei, qui Christianæ fidei veritatem suis fidelibus reserat, apostolicam prædicationem inoffenso pede fuisse secutam, sanctorumque et universalium quinque conciliorum definitionibus in omnibus consentientem, nihil super statuta orthodoxæ fidei augmentem aut minuentem, sed regiam et evangelicam semitam rectissime gradientem, et in his atque per eos sacrorum dogmatum lima, et probabiliū catholicæ Ecclesiæ patrum doctrina servata est, et regularis lima ad

* Ut in Epist. ejusdem Leonis ad episcopos Hispaniæ. HARR.

omnium ædificationem prolata. Sed et hoc vere dignum, Deoque gratissimum existit, quod apostolicæ prædicationis veritas, quæ imperialem exornat potentiam, et principalem clementiam servat, per augustissimæ pietatis edictum in toto orbe terrarum percurrebat, et sicut solis radius omnium hominum corda lustravit, ut inde rursus doctrinam pietatis spiritaliter perceperint, unde justæ dispensationis gubernacula benigne sibi præberi cõgnoscent. Synodali igitur sententia, et imperialis edicti censura, tanquam ancipiti spiritus gladio, cum priscis hæresibus etiam novæ pravitate error expunctus est : et qui auctores falsitatis exstiterunt, cum suæ blasphemix labe prostrati sunt : qui ore sacrilego tentaverunt asserere unam voluntatem et unam operationem in duobus substantialiter unitis naturis Domini nostri Jesu Christi, ex quibus et in quibus indivisibiliter et inconfuse constitit. Hanc igitur rectæ atque apostolicæ traditionis normam prædecessor meus Agatho, apostolicæ memoriæ papa, cum sua synodo prædicavit : hanc scriptis percurrentibus suæ suggestionis pagina vestræ pietatis per suos legatos emisit, approbans et confirmans testimoniis sanctorum ac probabilium Ecclesiæ doctorum, quam sancta nunc et magna synodus, Domini et vestro favore celebrata, suscepit, et in omnibus nobiscum amplexa est, ut pote beati Petri apostolorum principis sinceram doctrinam in ea agnoscens, et immutatae pietatis in hac signa contrectans. Sancta igitur universalis et magna sexta synodus, quam nutu Dei vestra clementia sedule convocavit, et cui pro Dei ministerio præfuit, apostolicam in omnibus, et probabilem patrum doctrina secuta est. Et quia definitionem rectæ fidei, ut dictum est, plenissime prædicavit, quam et apostolica sedes beati Petri apostoli (cujus licet impares ministerio fungimur) veneranter suscepit, idcirco et nos, et per nostrum officium hæc veneranda sedes apostolica concorditer ac unanimiter his, quæ definita sunt ab ea, consentit, et beati Petri auctoritate confirmat, sicut supra solidam petram, qui Christus est, ab ipso Domino adeptis firmitatem. Propterea sicut suscepimus atque firmiter prædicavimus sancta quinque universalia concilia, Nicænum, Constantinopolitanum, Ephesinum primum, Chalcedonense, et Constantinopolitanum, quæ et omnis Christi Ecclesia approbat et sequitur : et ita quod nuper in regia urbe pio vestre serenitatis annis celebratum est sanctum sextum concilium, ut eorum per dissequum et ea interpretans pari veneratione atque cen-ura suscipimus, et hoc cum eis digne connumerari, tanquam una et æquali Dei gratia congregatum decernimus : et qui in eo fideliter convenerunt Christi Ecclesiæ sacerdotes, inter sanctos Ecclesiæ Patres atque doctores adscribendos æque censemus. Nam et istis, sicut et filiis, idem Dei Spiritus salutem animarum operatus est, et hujus immarcescibilis fructus imperiali pietati vestræ a Domino reputabitur, cujus et per sæcula prædicando labore (mirabiliter Dei gratia cooperante) perfectum est. Anathematiza-

Α τῆλεν καὶ ἄνθρωπον τῆλειον τὸν αὐτὸν τοῦτον, σωζομένους τῆς ἰδιότητος μιᾶς ἐκότητος τῶν ἐν αὐτῷ συνελθουσῶν φύσεων· τὸν αὐτὸν τοῦτον τὰ θεῖο ἐνεργούντα ὡς θεῖον, καὶ τὰ ἀνθρώπινα ἀχωρίστως ἐνεργούντα ὡς ἄνθρωπον χωρὶς μόνης ἁμαρτίας· καὶ διὰ τοῦτο δύο φυσικὰ θελήματα, καὶ δύο φυσικὰς ἐνεργείας ἰσχυρῆναι ἀληθῶς ἐκήρυξε, δι' ὧν καὶ ἡ τῶν φύσεων αὐτοῦ πρωτοτύπως ἀληθεῖα ἀποδείκνυται· πρὸς ἐπίγνωσιν δηλονότε τῆς διαφορᾶς ὧν εἰσι φύσεων, ἐξ ὧν καὶ ἐν αἷς εἶς καὶ ὁ αὐτὸς κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς συνίστησι· δι' ἅπερ ἀληθῶς εἶδεξε [L., πείρα ἐργουμέν] ταῦτην τὴν ἁγίαν καὶ ἀξιεπαίνετον κηρυγμῆν ἐκτὴν σύνοδον, ἧτις διὰ τῆς τοῦ Θεοῦ εὐσπλαγχνίας τὴν ἀληθειαν τῆς Χριστιανικωτάτης πίστεως τοῖς πιστοῖς φανεροῖ, ἀπροσκόποις ποσὶ κατακολυθήσασα τῷ τε ἀποστολικῷ κηρύγματι, καὶ τοῖς ὅροις τῶν ἁγίων καὶ οἰκουμενικῶν πέντε συνόδων, συναινουσῶν ἐν ἅπασιν, καὶ τοὺς αὐτῶν περιπτυσσομένην κανόνας, καὶ μηδὲν προστιθέσθαι ἢ ὑπεξαιρουσῶν παρὰ τὰ ὀρισθέντα τῇ ἐρθοδόξῃ πίστει ἀλλὰ τὴν βασιλικὴν καὶ εὐαγγελικὴν τριθῶν ἐξ εὐθείας βαδίζουσιν· καὶ ἐν αὐτοῖς, καὶ δι' αὐτῶν τὸ σχῆμα τῶν ἱερῶν δογματῶν, καὶ ἡ διδασκαλία τῶν τῆς καθολικῆς τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας ἐκρίτων πατέρων ἐφυλάχθη, ἔτι δὲ καὶ ὁ κανονικὸς θεσμὸς τῶν προκομισθειῶν [L., προκομιση] πρὸς οἰκοδομὴν πάντων. Ἀλλὰ καὶ τοῦτο ὑπάρχει ἀληθῶς ἄξιον καὶ τῷ Θεῷ εὐάρεστον, ὅτι ἡ ἀληθεῖα τοῦ ἀποστολικοῦ κηρύγματος ἧτις τὴν αὐτοκρατορικὴν δυναστείαν κατακοσμεῖ, καὶ τὴν βασιλικὴν φιλαθρωπῆν φυλάττει, κατὰ τὸ διάταγμα τῆς σεβασμωτάτης εὐσεβείας ἐν ὅλῳ τῷ κόσμῳ ἐπηύξησε, καὶ καθάπερ ἄκτις ἠλίου τὰς πάντων περιεκάλυψε καρδίας· ὅπως πάλιν ἔθεν [L., ἐκῆθεν] τὴν διδασκαλίαν πνευματικῶς τῆς εὐσεβείας κομίσωνται, ὅθεν ἐπεγνωσκῶν ὀρεῖδουσιν εὐμενῶς αὐτοῖς παρασχεθεῖσαν τῆς δικαίας ὀκνομίας τὴν κυβέρνησιν. Τοιγαροῦν συνοδικῇ ἀπόφασει, καὶ ψήφῳ βασιλικῷ διατάγματι, καθάπερ τῇ τοῦ πνεύματος διστόμῳ ῥομφαίᾳ, ἅμα ταῖς παλαιαῖς αἰρέσεσιν καὶ ἡ πλάνη τῆς καινῆς φαυλότητος ἐξεκινήθη, καὶ οἱ ἀρχηγοὶ τοῦ ψεύδους σὺν τῇ ἰουδαίων βλασφημίᾳ ἐξωλισθησαν· οἵτινες ἐπεχείρησαν στόματι ἱεροσῶλον ἐτίθεσθαι ἐν θέλημα καὶ μίαν ἐνεργείαν ἐπὶ τῶν καθ' ὑπόστασιν ἡνωμένων δύο φύσεων τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἐξ ὧν καὶ ἐν αἷς ἀδιαιρέτως καὶ ἀσυγχύτως συνίστησι. Τοῦτον τοίνυν τῆς ὀρθῆς καὶ ἀποστολικῆς παραδόσεως τὸν τύπον ὁ προσηραμένός με Ἀγάθων ὁ τῆς ἀποστολικῆς μνήμης πάπας ἅμα τῇ τιμᾷ συνόδῳ ἐκήρυξε· καὶ τοῦτον τοῖς προλαβοῦσιν ἔγγράφοις ἐν τῷ τῆς τιμᾶς ἀναφορᾶς πατρῶν τῇ ὑμετέρᾳ εὐσεβείᾳ διὰ τῶν οἰκίων λειτουργιῶν ἀνέπεμφεν, ἀποδείκνυων καὶ ἐπικυρῶν τοῖς τῶν ἁγίων καὶ ἐκρίτων τῆς Ἐκκλησίας διδασκάλων χρήσει, ὄντινα ἐπὶ τοῦ παρόντος ἡ ἁγία καὶ μεγάλη τοῦ κυρίου σύνοδος ἢ διὰ τῆς ὑμετέρης γνομῆνῆς συνόδου ἰδέξασθαι [L., ὄντινα ἐπὶ τ. π. ἢ ἄ. καὶ μ. σύνοδος ἢ διὰ τοῦ κυρίου, καὶ τῆς ὑμ. γεν. σπουδῆς ἰδέξασθαι], καὶ ἐν ἅπασιν αὐτῶν σὺν ἡμῖν περιεπτύξασθαι, ὡς τὴν εὐαγγελικὴν διδασκαλίαν τοῦ μ-

καρίου Πίτρου τοῦ κορυφαίου τῶν ἀποστόλων ἐν αὐτῷ ἐργασκουσα, καὶ σημεῖα ὀλοκλήρου εὐσεβείας ἐν αὐτῷ τούτῳ διακλιπτομένη. Ἡ οὖν ἅγια οἰκουμένη καὶ μεγάλη ἐκτα σύνοδος, ἣν ἐπινοῦσι Θεοῦ σπουδαίως ἢ ὑμῶν φιλανθρωπία συνεκλήσει τε καὶ προηγήσατο ἕνεκεν τῆς εἰς Θεὸν ὑπουργίας, ἐν πάσι τῷ ἀποστολικῷ κανόνι καὶ τῇ διδασκαλίᾳ τῶν ἐκκοίτων πατέρων ἐξηκολούθησεν. Καὶ ἐπιπύ, ὡς προείρηται, τῆς ὀρθῆς πίστεως τὸν ὄρον τελείως ἐκήρυξεν, ὄνπερ καὶ ὁ ἀποστολικὸς θρόνος τοῦ μακαρίου Πίτρου τοῦ ἀποστόλου, αὐτῆς τὴν διακονίαν εἰ καὶ ἀνάξιος ὄντες ἐκτελοῦμεν, σεβασμῶς ἐδίξατο· διὸ δὴ καὶ ἡμεῖς, καὶ διὰ τῆς ἡμετέρας τάξεως οὗτος ὁ προσκυνητὸς καὶ ἀποστολικὸς θρόνος ὁμογνωμῶν τε καὶ ἰμψύχως τοῖς παρ' αὐτῆς ὁριθεῖσι συναίνει, καὶ τῇ αὐθεντικῇ τοῦ μακαρίου Πίτρου βιβαιοῖ, καθάπερ ἐπὶ στερεῇ πέτρᾳ, ἥτις ἐστὶν ὁ Χριστός, ἀπ' αὐτοῦ τοῦ κυρίου τὴν στερεότητα κομιζομένοις. Διὰ ταῦτα οὖν καθὼς διχόμεθα, καὶ βιβαίως καρύτομεν, τὰς πέντε ἁγίας καὶ οἰκουμένικας συνόδους, τῶν τε ἐν Νικαίᾳ, καὶ Κωνσταντινουπόλει, καὶ τῶν ἐν Ἐφέσῳ πρώτων, καὶ τῶν ἐν Χαλκηδόνι, καὶ πάλιν τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει ἁστικῶν καὶ πάσα ἡ τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία κυροῖ, καὶ ταῦται ἀνολοῦσθαι ὁ τῶ καὶ τῶν νεωστὶ ἐν τῇ βασιλευσῶσῃ πόλει ἐπιθεῖ ἐπινοῦσι [ἐπαγωνίσματι, L.] τῆς ἡμετέρας γληνότητος ἐπιτελισθῆσαν ἁγίαν ἔκταν σύνοδον, ὡς ταῦτα ἐρμηνεύουσιν, καὶ ταῦτας ἐπακλόουθον, τῷ ὁμῶς σεβῆσματι κρίνοντες, διχόμεθα, καὶ ἀξίως ἅμα ταῦτως συναρθεμῆσθαι αὐτὴν ψυφζόμεθα, ὡς καὶ αὐτὴν ὡσαύτως τῇ τοῦ Θεοῦ χάριτι συναρθεμῆσθαι, εἴτα δὲ καὶ τοὺς ἐν αὐτῇ πιστῶς συνελθόντας εἰς εἰς τοῦ Χριστοῦ μετὰ τῶν ἁγίων Πατέρων καὶ διδασκάλων τῆς τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησίας ὁμοίως ἀναφέρισθαι κρίνομεν. Καὶ γὰρ καὶ ἐν τούτοις, καθὼς καὶ ἐν ἐκείνοις τῷ αὐτῷ τοῦ Θεοῦ Πνεῦμα τῶν ψυχῶν σωτηρίαν ἐνήρησται· καὶ ὁ ταύτης καρπὸς ὁ ἀμάρταντος· τῇ ἡμετέρᾳ εἰσεθεῖ βασιλείᾳ καταλαχισθήσεται παρὰ τοῦ κυρίου, ἥστινος τῷ μὸχθῳ συνεργούσης· τῆς τοῦ Θεοῦ χάριτος θαυμαστῶς ἀπετελέσθη εἰς αἰῶνας κληρομένη. Προσπιτούτως συνανθιματιζόμεν πάσας τὰς αἱρέσεις, καὶ τοὺς τούτων ἄπαντας ὄρχηγούς καὶ σπύστας, οἵτινες κατὰ τῆς ὀρθοδόξου καὶ ἀποστολικῆς πίστεως τὰς τοῦ διαβόλου ἀπάταις κρατυνόμενοι πλάνης ψεύδους ταῖς Ἐκκλησίαις ἐπιχείρησαν παρεισαγαγεῖν τουτέστιν Ἀρειοῦ, Σαβίλλιον, Μακεδόσιον, Ἀπολλινάριον, Εὐνόσιον, Νιστόριον, Εὐτυχήα, Διόσκορον, Τιμοθιον, Σεθῆρον, Θεμιστιον, Ἰβρίγιον καὶ Ἀδαμάντιον, Διδύμον, καὶ Εὐάγγριον ὡσαύτως τὰ συγγράμματα Θεοδώρου τὰ κατὰ τῶν δεκαδύο ἐγαλαίων τοῦ ἀγιωτάτου Κυρίλλου μετὰ τῆς ἐπιστολῆς τῆς λυγομένης Ἰθα πρὸς Νάρην τὸν Πέτρον σταλείσας· ἅμα δὲ αὐτοῖς καὶ Ἰακώβον, καὶ Θεόδωρον [L. Θεοδόσιον], καὶ Γαϊανόν, Ἀνθιμον, Ζωράν, Δονάτον, Νοβάτον, Πρισκίλλειον, Παύλον, Φωτιόν, Πελάγιον, Κελίστιον, Ἰουλιανόν, Φαῦστον καὶ Μαξιμίον· οὗς ἡ ἅγια καθολικὴ καὶ ἀποστολικὴ Ἐκκλησία ἐκ τοῦ καταλόγου τῶν πιστῶν Πατέρων, αἵτε δὴ ζεζάνει τῆς

A mus præterea, atque execramur omnes hæreses, omnesque earum auctores atque fautores, qui adversus apostolicam et orthodoxam fidem diabolicis decepti fallaciis, falsitatis errores in Ecclesiam conati sunt introducere, id est, Arium, Sabellium, Macedonium, Apollinarem, Eunomium, Nestorium, Eutychem, Dioscorum, Timotheum, Severum, Themistium, Origenem, qui et Adamantius, Didymum, et Evagrium, similiter scripta Theodoriti adversus duodecim sancti Cyrilli capitula, cum epistola, quæ dicitur Ibe, missa ad Marim Persam, et una cum eis Jacobum, Theodosium [G., Theodorum], Gajanium, Anthimum, Zoaram, Donatum, Novatum, Priscillianum, Paulum, Photinum, Pelagium [G., Celestium, Julianum] Faustum, Maximum, quos sancta catholica atque apostolica Ecclesia de catalogo fidelium Patrum, ut pote zizania de area dominicæ Ecclesiæ, gehennæ supplicio abdicanda, per ventilabrum divinæ discretionis abiecit. Pariterque anathematizamus novi erroris inventores, id est, Theodorum Pharanitanum episcopum, Cyrum Alexandriam, Sergium, Pyrrhum, Paulum, Petrum, Constantinopolitanæ Ecclesiæ successores [subsessores, id est, insidiatores magis quam præsesides] magis quam præsesules, nec non et Honorium, qui hanc apostolicam Ecclesiam non apostolicæ traditionis doctrina lustravit, sed persana prodicione immaculatam fidem subvertere conatus est [G., immaculatam maculari permisit]. Et omnes, qui in suo errore defuncti sunt: similiter anathematizamus, et abominamur imitatores eorum et complices, qui dudum fuerunt, vel nunc usque sunt, id est Macarium quondam fallacissimum Antiochiæ Ecclesiæ deceptorem, cum sui erroris discipulo, imo magistro Stephano: et cum eis Polychronium novum, ut vere dictum est, Simonem, qui hæreticæ pravitatis delusus phantasmate, mortuos suscitare pollicitus, dum vanam ejus præsumptionem effectus non sequitur, fallax et in hoc omnibus comprobatus est: et qui similia eorum sapuerunt, vel sapiunt, et qui unam videlicet voluntatem et unam operationem dicere præsumperunt, vel præsumunt in duabus naturis Domini nostri Jesu Christi, quos et sancta universalis supra memorata sexta synodus abdicavit: et Macarium quidem de presulari dignitate dejecit, discipulumque ejus Stephanum, et Polychronium senem vanissimum, sacerdotii honore frustravit, eorumque participes atque socios, qui noluerunt intelligere ut bene agerent, et iniquitatem meditati sunt in eum illibus sui [Psal. xxxv], qui suos et presertim Macarium errores huc illucque disseminari conati sunt. Et dum sub civili tegmine latens lupus appareret, et pro pastore fur et latro compertus est, a vero pastore ovium Christo, ut pestifer ac devastator abjectus est. Idcirco digne anathematis stylo [telo] percussi sunt, et æternis vinculis colligati, pœnitere nolendo, insolubiliter tenentur obstricti: ne rursus in effrenatæ præsumptionis audaciam, concitati, suæ pestiferæ doctrinæ contagio quemquam de simplicibus fœderent; qui etiam nunc usque in sua ob-

stinatione perruaciter perseverare maluerunt, quam ad veritatis cognitionem, ut salvarentur, poenitudo [poenitentes] converti. Obduravit enim coreorum diuturna malitia, et omnibus claruerunt conscientiae magis quam ignorantiae labe [clade] prostrati, ut sponte rebelles apostolicæ veritatis, et suam magis quam Dei gloriam inquirentes, cum Deus moneat ad poenitentiae correctionem delinquentes exhortans: *Nolo mortem peccatoris, sed ut convertatur, et vivat* (Ezech. xviii). Nam quod per divalia scripta vestra pietas nostram exiguitatem commonere dignata est, ut salutari doctrina et orthodoxæ fidei dogmatibus imbuerentur, quatenus ad sanæ fidei scientiam pervenirent, ut ægrotis et naufragantibus circa fidem, sedulo eis manum spiritualis doctrinæ porreximus, ut ad portum veritatis pertingerent, et medicinalia monita ad cognoscendam sanæ scientiæ rectitudinem indesinenter contulimus: et quod ad nostrum ministerium congruit, admonitionis remedia non omisimus cupientibus exhibere. Licet autem scripturæ stylus, pro statu apostolicæ et evangelicæ fidei admiranda certamina vestræ clementiæ et vigilantiam singularem narrare non sufficiat, non tamen ideo prætermittenda sunt fortitudinis insignia, dum ubique orbis universus ejus canit præconia. O sancta mater Ecclesia, exsurge, depone pallium mœroris, et indue te stolam jucunditatis tuæ. Ecce filius tuus constantissimus principum, defensor tuus, adjutor tuus. Ne commovearis, accinctus est gladium verbum Dei, quo dividit incredulos a fidelibus, induit se lorricam fidei, et galeam salutis spem. En propugnator tuus, confide, ne metuas, novus David, non ille rex unius gentis Judaicæ, sed hic tuus Christianæ plebis piissimus princeps, Nazareni sanguine purpuratus, dejecit Goliath magniloquum hostem tuum, et cunctam agmen ejus huc illucque dispersit: percussit frontem ejus jactu lapidis (I Reg. xvi), ubi non inerat signaculum pietatis, amputatum est caput ejus, et in membris ejus nullus vigor relictus est. En ubique triumphus portatur in pilo. Congregamini pariter et venite, o religiosissimæ Christi Ecclesiæ, cum sacerdotibus plebes toto orbe diffusæ, canite magna voce, et dicite: *Vicit novus David* * constantissimus Augustorum, non in millibus solum (nec enim generalem evangelicæ prædicationis victoriam numerorum vinculis quisquam poterit comprehendere), sed et ipsi in principem et hostem, et ducem, ac incertorem omnium malorum et eorum diabolium, cum suis legionibus atque fautoribus, per arma veræ atque orthodoxæ, et apostolicæ traditionis et confessionis extinxit. Exsulta nunc securâ sancta mater Ecclesia de libertate tua sæpius impugnata, sed non derelicta. Suscitavit rex tuus invictissimus Christus principem piissimum propugnatores tuum, benefactorem tuum atque opulentissimum largitorem, cujus studio orthodoxa fides recollecto splendore toto orbe irradiat, fideles omnes gratiam referentes exsultant, infideles mœror atque dejectio comprimit et confundit, Ecclesiæ Christi

Α διαποτικῆς ἀλώσεως, λέγω δὴ τῆς Ἐκκλησίας ἀποκρυχθέντας ταῖς κολάσεσι τῆς γένσεως τῷ πτόφ τῆς θείας κρίσεως ἀπειθῆτο. Καὶ ὡσαύτως ἀναθηματιζόμενοι τοὺς ἱερευετὰς τῆς νέας πλάνης· τοτῆσι Θεόδωρον τὴν τῆς Φαράν ἐπίσκοπον, Κύρον τὸν Ἀλεξανδρείας, Σέργιον, Πύρρον, Παῦλον, Πέτρον, τοὺς τῆς Ἐκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως ὑποκαθηστὸς μάλλον, ἤπερ καθηγητὰς, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ Ὀνώριον, ὅστις ταύτην τὴν ἀποστολικὴν Ἐκκλησίαν οὐκ ἐπεχείρησε διδασκαλίᾳ ἀποστολικῆς παραδόσεως ἀγνίσει, ἀλλὰ τῇ βεβήλῳ προδοσίᾳ μαθῆναι τὴν ἀσπίλον παρεχόμενοι. καὶ πάντας δὲ τοὺς ἐν τῇ ἐνυτῶν πλάνῃ τελευτήσαντας· ὡσαύτως δὲ βδελυττόμεθα καὶ ἀναθηματιζόμενοι τοὺς τούτων μιμητὰς καὶ συνίστορας, τοὺς τε ἤδη ἔπαυται καὶ μέχρι τοῦ νῦν ὄντας, Β τοτῆσι Μακάριον τὸν γενομένου ἀπατεῶνα τῆς Ἀντιοχείων Ἐκκλησίας ἅμα τῷ σὺν αὐτῷ τῆς πλάνης μαθητῇ, μᾶλλον δὲ διδασκάλῳ Στεφάνῳ· καὶ σὺν αὐτοῖς Πολυχρόνον τὴν νέον ὡς ἀληθῶς Σίμων· ὅστις τῇ φαντασίᾳ παιζόμενος, τῆς αἱρετικῆς φανλοτότης ἐγείρειν νεκροὺς ἐπηγγεῖλατο· τὸ δὲ ἀποτελίματος τῇ μκαίᾳ αὐτοῦ κατατολήσει μὴ ἐπομένου, ἐν πᾶσιν ἀπατεῶν ἰδιόχθη· ἐτι δὲ καὶ τοὺς τὰ ὁμοία αὐτῶν φρονήσαντας, ἢ φρονούντας, τοὺς δηλονότι ἐν θίλημα καὶ μίαν ἐνεργίαν φάσκον κατατολήσαντας, ἢ κατατολμῶντας, ἢ μέλλοντας κατατολμῶν ἐπὶ τῶν δύο φύσεων τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, οὗς ἀπεκήρυξεν ἡ προφητικὴ ἀπόκρυφή ἀγία καὶ οὐκουμηνικὴ ἔκτη σύνοδος. Καὶ τὸν Μακάριον μὴν τοῦ τῆς προεδρίας ἀξιώματος ἀπειθῆτο, τὴν δὲ μαθητὴν αὐτοῦ Στέφανον, καὶ Πολυχρόνον τὸν μεματωμένον γέννητα τῆς ἱερατικῆς ἐξέκοψε τιμῆς, τοὺς τε τούτων μετόχους καὶ ἑταίρους, οἵτινες οὐκ ἠβουλήθησαν συνίνααι τοῦ ἀγαθῆναι, ἀνομίαν δὲ ἰλογίσαντο ἐπὶ ταῖς κοίταις αὐτῶν· οἵτινες τὰς ἰδίους πλάνας πανταχοῦ ἐπεχείρησαν καταστῆραι, κατ' ἐξίμετον ὁ Μακάριος. Καὶ ὑπὸ τὴν δορᾶν τοῦ προβάτου λαθάνων ἐπαυφάνθη λύκος, καὶ ἀντὶ ποιμένος ἠύρηθη κλέπτης, καὶ ληστῆς ἀπερρίφη ἀπὸ τοῦ ἀληθινοῦ τῶν προβάτων ποιμένος, τοτῆσι τοῦ Χριστοῦ ὡς πολιορκητῆς καὶ λοιμοφόρος. Διὸ καὶ τῷ τοῦ ἀναθηματος δόματι ἀξίως ἐπλήγησαν, καὶ αἰωνίους συνδεδίνας δισμοῖς, μὴ βουλόμενοι μετανοῆσαι ἀνευλύτως ἀναφραγίντες κατέχονται· μήπως πάλιν διαναστάτες τῷ μισμῷ τῆς οὐκείας λοιμοφόρου διδασκαλίας, τῇ ἀχαλινώτῳ αὐτῶν τὸλημ τινὰς τῶν ἀπλουστέρων μολύνωσιν· οἵτινες καὶ μέχρι τοῦ παρόντος ἐπιμῶνως τῇ οἰκίᾳ αὐτῶν ἐνοστάσει προσμῆναι ἠθέλησαν, ἤπερ [εἴπερ] ἵνα πρὸς ἐπίγνωσιν τῆς ἀληθείας ὑποστρέψαντες σωῶσιν. Τῇ γὰρ χρονίᾳ κακίᾳ ἐσκληρύνθη ἡ καρδία αὐτῶν· καὶ παρὰ πᾶσιν ἐράνησαν συνειδήσει μάλλον, ἤπερ ἀγνίᾳ ἐξολισθήσαντες, ὡς ἐκουσίως ἐπιμαχόμενοι τῇ ἀποστολικῇ ἀληθείᾳ· καὶ μάλλον τὴν ἐαυτῶν, ἤπερ τὴν τοῦ Θεοῦ δοξάν ἐπιζητούντες, ἐπόταν ὁ κύριος ὑπομνησῆσθαι τοὺς πλημμελοῦντας προτρίπων πρὸς διόρθωσιν μεταναίτας. « Οὐ γὰρ βούλεται τὴν θάνατον τοῦ ἀμαρτωλοῦ, ἀλλ' ἵνα ἐπιστραφῇ καὶ ζήσῃται. »

* Allusio ad nomen Latinum Constantini. HARD.

Ὅτι γὰρ ἰσομύησκειν κατηξίωσεν ἢ ὑμῶν ἐ-
 σίθεα διὰ θεῶν αὐτῆς γραμμάτων τῶν ἡμετέρων
 οὐδενότατα, ἵνα κληθῶσιν ἐν τοῖς δόγμασι τῆς ὀρθο-
 δόξου πίστεως, καὶ τῆς σωτηριώδους διδασκαλίας,
 ὅπως φθάσωσι πρὸς τὴν τῆς ὑγυῖος πίστεως γῶσιν,
 ὥς ἀσθενοῦσι καὶ περὶ τὴν πίστιν ναυαγοῦσι τού-
 τοις χεῖρα πνευματικῆς διδασκαλίας ἐπιδοῦναι
 σπουδαίως, ἵνα πρὸς τὸν τῆς ἀληθείας λμμένα ἀγί-
 κωνται· καὶ πρὸς τὸ ἐπιγνῶναι τῆς ὑγιαίνουσας
 πίστεως τὴν ὀρθότητα ἀδικεῖπτως ἱατρικὰ βοηθί-
 ατα παρεχόμεθα κατὰ τὸ ἀρμόζον τῇ ἡμέτερᾳ
 διακονίᾳ, οὐ παρελίπομεν ὑπομνήσεως ἱατρῶν πα-
 ριστῶν τοῖς ἐθέλουσι κἄν εἰ δὲ πρὸς τὴν κατὰ-
 στασιν τῆς εὐαγγελικῆς καὶ ἀποστολικῆς πίστεως ὁ
 χαρακτὴρ τῆς γραφῆς τοὺς θυμαζόμενους ἀγῶνος
 τῆς ἡμετέρας πραΐτητος, καὶ τὴν μονογενῶς ἐνοῦσαν
 αὐτῇ ἀγρυπνίαν οὐκ αὐταρκεῖ διαθήσασθαι, ἀλλ' οὐ
 δ' αὖ τούτο τῆς ἀνδρείας ὑμῶν τὰ ἐξαιρέτα σιωπῇ
 παρεπέμφθη τῷ παντὸς κίσμου πανταχοῦ ταῦτα
 βρωῶτος. Ὡ ἀγία μήτηρ Ἐκκλησία, ἀνάστηθι, ἀπόθου
 τῆς εὐφροσύνης σου. Ἰδοὺ ὁ υἱὸς σου ὁ συστατικώτατος βασιλῆων,
 ὁ σὸς ἐκδικητὴς καὶ βοηθὸς σου. Μὴ ταραχθῆς·
 περιεβιάσαστο γὰρ βρομφίαν τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, ἐν ᾧ δικαίρῃ τοὺς ἀπίστους ἀπὸ τῶν πιστῶν ἐνεθυσάτο
 πίστει
 θάρακα καὶ παρεκείλιαι σωτηρίας ἐλπίδα. Ἰδοὺ ὁ σὸς πρίμαχος· ὁ νέος Δαβὶδ. Μὴ φοβηθῆς, θάρσει· οὐ γὰρ
 ἐκείνος ὁ ἐνὸς τοῦ Ἰουδαϊκοῦ ἔθνους βασιλεὺς, ἀλλ' οὗτος ὁ σὸς, ὁ τοῦ φιλοχριστοῦ λαοῦ εὐσεβέστατος βασιλεὺς
 πορφυρωθεὶς ἐν τῷ τοῦ Ναζωραίου αἵματι, τὸν σὸν πολέμιον τὴν μεγαλοβόμωνα Γολιᾶθ κατέβλη. καὶ πᾶσαν αὐτοῦ
 τὴν ψάλαγγ πανταχοῦ διεσκόρπισε, καὶ ἐπάταξεν αὐτοῦ πληγὴν λίθου τὸ μέτωπον, ἐνθα σφραγίς εὐσεβείας· οὐχ
 ὑπάρχει· καὶ τῆς κεφαλῆς ἀρεθίστης οὐδεμίᾳ ἐσχῶς περιλείψθη. καὶ ἰδοὺ πανταχοῦ ἐπὶ θόρατος θριαμβεύει-
 ται. Συναθροίσθητε οὖν καὶ συνέλιθτε, ᾧ θεοσεβέστατος παντὸς τοῦ κόσμου οἱ λαοὶ, ἀμα τοῖς ἱερεύσι τῶν τοῦ Θεοῦ
 Ἐκκλησιῶν, ἄσπαστε μεγάλη τῇ φωνῇ λίγοντες· Ἐνίκησεν ὁ νέος Δαβὶδ, ὁ συστατικώτατος τῶν λόγων, οὐ μόνον
 ἐν χιλιάσιν· φῦδ' ἡ γὰρ τὴν καθολικὴν νίκην τοῦ εὐαγγελικοῦ κηρύγματος δυνάσται τις ἀριθμητικῶς συμπεριλαβεῖν·
 ἀλλ' ἔτι μὴν καὶ αὐτὸν τὸν ἀρχηγὸν καὶ πολέμιον καὶ ἡγεμόνα καὶ ἐρεθιστὴν πάντων τῶν κακῶν καὶ τῆς πλάνης τοῦ
 διάβολου μετὰ τῶν αὐτοῦ ταγμάτων καὶ τῶν συνδρόμων τῷ ὄπλῳ τῆς ἀληθοῦς ὀρθοδόξου καὶ ἀποστολικῆς παραδό-
 σεως καὶ ὁμολογίας κατέσθεσεν. Εὐφρανθήτω οὖν, ἅγια μήτηρ Ἐκκλησία, ἀμίμικτος ὑπάρχουσα περὶ τῆς σῆς ἐλευ-
 θρίας, ἢ πολλὰς καταπολεμηθεῖσα, ἀλλὰ μηδαμῶς ἠγκαταλειθεῖσα. Ἀνίσταται γὰρ ὁ σὸς ἀήττητος βασιλεὺς ὁ
 Χριστὸς βασιλεὺς φιλόχριστος τὸν σὸν ὑπέρμαχον, τὸν σὸν εὐεργέτην καὶ πάροχον [ὑπάρχοχον]· οὗτως τῷ σπου-
 δάσματι τῆς ὀρθοδόξου πίστεως τὴν ἑαυτῆς ἐπισυνάγουσα λαμπρότητα εἶλον καταυγάσει τὸν κόσμον· καὶ πάντες οἱ
 πιστοὶ ἀγαλλιώνται ἐν ἀριτιῆς ἀνπέμποντες, τοὺς δὲ ἀπίστους ἢ λύπη καὶ ἢ κατάρθσις καταπαύει, καὶ
 συντελεῖ· αἱ τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησίαι κνέπνευσαν βίσηθαι αὐτὸ πασῶν τῶν ἰδίων περιστάσεων, καὶ τοῖς βασιλικῶς
 περιθάλπονται ὄμοις, καὶ τῇ αυτοκρατορικῇ ὄχυροῦνται προστασίᾳ· αἷστισι γὰρ ἢ σιθασμωτάτα ὑμῶν εὐσέβεια
 τοῖς Δεσποτικῶς βόμοις καὶ τῶν Χριστῶν μμουμένη ἐπαγγέλλεται· Ἐἰδοὺ ἐγὼ μετ' ὑμῶν εἰμ ἰως τῆς συντελείας τοῦ
 αἰώνος, ὡσπερ ὁ κύριος Ἰησοῦς Χριστὸς, οὗτως τοῖς διδασκαλαίς κήρυκται, καὶ τῆς αἰωνίου βασιλείας καὶ διασηκοῦς
 δόξης ἐν ἀπολαύσει γίνονται· καὶ καθολικῶς ἀνά πᾶσαν τὴν οἰκουμένην τὸ κράτος αὐτῆς αἰωνίζοντες πλατύνεται. Τῶν δὲ
 παριστῶν ἀναφορῶν ἐλάχιστον ἀποκομιστὴν Κωνσταντίνον τὸν ὑποδιάκνον καὶ βεγωνέριον τούτου τοῦ ἀποστολικοῦ
 θρόνου, τὸν καὶ πρὸ μικροῦ μετὰ τῶν λαγαταρίων τοῦ τῆς ἀποστολικῆς μήτης τοῦ προηγουμένου με παραγενό-
 μενον ἐν τῇ ἁγίᾳ συνόδῳ τῇ αὐτῇ ἐπιτελεσθίστη, τῇ συνόδῳ φιλανθρωπία ἢ ἡμετέρα βασιλικὴ μεγαλοφυχία
 δέξασθαι καταξίωση, καὶ ταῖς ἀναφοραῖς αὐτοῦ τὸ οὐς τῆς εὐμενείας ἐπιείκη, καὶ ὡς διάκωνον ἁγίως δέξεται. Τὸ
 εὐσεβὲς τοῦ δεσπότου κράτος ἢ οὐράνιος διαφυλάξῃ χάρις, καὶ πάντων τῶν ἔθνῶν τῶς ἀρχίνας ὑποτάξῃ.

b EPISTOLA IV.

LEONIS II AD EPISCOPOS HISPANIÆ.

Sexti generalis concilii acta narrat, in quo damnatis
 hæreticis, catholicæ fidei definitio de duabus in

^a Anno 682, cum Leo non dum esset papa. HARD.

^b Epistola. Hanc cum tribus sequentibus Baronius
 velut spurias rejecit, quod in omnibus et singulis
 inculetur concilium œcumenicum nona indictione
 (*) absolutum fuisse, cum tamen acta novissimarum

(*) Pontifex non dixit omni ex parte absolutum IX ind.,
 sed tantum celebratum, quod verissimum est. Adde quo
 idus tantum actiones XXVII et VIII, jam inchoata apu

A de cunctis oppressionibus liberatæ respirant, donis
 imperialibus confoventur, principali præsidio muniantur,
 quibus Dominicis verbis augusta vestra benignitas
 Christum imitando pollicetur! *Ecce ego vobiscum
 sum usque ad consummationem sæculi* (Matth. xxvii),
 ut Dominus Jesus Christus, cujus exemplis utitur,
 et æterno ejus regno et perenni gloria potiat, et in
 orbem terrarum generaliter atque perenniter ejus im-
 perium dilatetur. Præsens denique suggestionis exi-
 gium portatorem Constantinum subdiaconum regiona-
 rium hujus sanctæ apostolicæ sedis, qui et nuper cum
 legatis apostolicæ memoriæ prædecessoris mei inter-
 fuit sanctæ synodo inibi celebratæ, clementia consueta
 dignum exceptione censeat vestra regalis magnani-
 mitas, ejusque suggestionibus aurem pietatis accom-

B model, ut autem ministrum dignanter suscipiat. Pius-
 simum domini imperium gratia superna custodiat, et
 ei omnium gentium colla substernat. Data Nonis Maii,
 in fictione decima^a. [Data... decima desunt in Græco.]

τὸ ἔνδυμα τῆς στουγγότητος. καὶ ἐνδυσαι τὴν στολήν
 τῆς ἐνδυσάτο πίστει
 τὸ ἔνδυμα τῆς στουγγότητος. καὶ ἐνδυσαι τὴν στολήν
 τῆς ἐνδυσάτο πίστει
 τὸ ἔνδυμα τῆς στουγγότητος. καὶ ἐνδυσαι τὴν στολήν
 τῆς ἐνδυσάτο πίστει

B *Christo voluntatibus et operationibus promulgata
 fuit, quam transmittit omnibus manifestandam, cui-
 que ipsi episcopi subscribere debeant.*

Dilectissimis fratribus universis ecclesiarum Chri-
 sti præsulibus per Hispaniam constitutis Leo.

actionum testentur ipsam synodum decima actione
 absolutam esse. Et maxime quidem ideo quod his
 litteris dicantur mitti in Hispaniam non ipsa acta
 synodalia, sed tantum definitio synodi, edictum ira-
 peratoris, et synodalis sermo acclamatorius, quæ

CP. X ind. diebus 11 et 16 Sept. celebratæ sint, autem
 Romæ et in Occidente indictio X a die 24 ejusdem Septem-
 bris numerari cepisset. Mansi.

Cum diversa sint hominum studia, quibus humana dispensari creditur vita, unum est tamen pietatis officium, quod potest ad æternæ vitæ perducere quæstum et meritum; in quo omnem consortem fidei Christianæ æquum est studere. Cui nempe Spiritus sancti dignatio suæ gratiæ inspirat affectum, et inoffensum demonstrat operum bonorum effectum, quia *Spiritus* (ut Dominus docet) *ubi vult spirat, et vocem ejus audis* (Joan. III) et quia ejus est incomprehensibilis gratia, connectit et perhibet, *et nescis unde veniat*. Scientes igitur ac satisfacti, quia est in vobis Christianæ religionis flagrans studium, ulnisque spiritalibus amplectimini semina cœlestis doctrinæ, et evangelicæ atque apostolicæ traditionis in vobis fructificat fervor et puritas, pro qua hæc sancta ecclesiarum omnium mater apostolica sedes usque ad viciniam desudavit semper et desudat, et prius (si hoc divina majestas censuit) animam a corpore temporallyter deligit sequestrari, quam prodicione sacrilega se a confessione veridica pro temporali delectatione vel afflictione sejungi. Quia citra hanc sicut æternæ beatitudinis præmium, quam sanctis suis Dominus præparavit, adipisci non suppetit; ita quod lugubriter ejulandum est, a Deo vivo et vero per errorum falsidici dogmatis factum extorrem æternis cruciatibus evenit mancipari. Sed quia nunc per gratiam Dei Christianissimo filio nostro Constantino imperatore regnante (quem ad hoc pietatis officium elegit atque prælegit superna clementia) rectæ confessionis atque apostolicæ traditionis fulgor hæreticæ pravitatis expulsa caligine per totum orbem terrarum veluti clarum jubar effulsit, et pax atque concordia veritatis iater cunctos ecclesiarum Christi præsules regnat de pacifica in Christum confessione descendens, qui pax vera et salutaris est, per quem reconciliamur ad Deum. Sciat vestra sinceritas, et Christianis omnibus innotescat Dei omnipotentis mira magnalia: quia in Constantinopolitana urbe clementissimus noster, in beati Petri apostoli filius imperator, armatus zelo Dei, ac desiderio pietatis accensus, episcopis ex totius mundi partibus aggregatis, quando [*Edit. Rom.*, quod] ex multo tempore fideliter cupiebat, dum censuit majestas superna per nuper elapsedam novam [novam] indictionem explevit. Universale itaque sanctam sextum concilium celebratum est, ad quod celebrandum ex prædecessoris nostri apostolicæ memoriæ domini Agathonis papæ persona presbyteri diaconique directi sunt. ^a De diversis autem ^b conciliis huic sanctæ apostolicæ sedi, cujus ministerio fungimur, subjacentibus, archiepiscopi sunt a no-

sunt minima pars synodaliū actorum. Verum canone secundo concilii Toletani XIV testantur episcopi se cum epistola Leonis ipsa (*) integra acta synodalia accepisse. Veram igitur Leonis epistolam ad episcopos Hispaniæ cum actis synodalibus transmissam excidisse oportuit, solum spuris et commentitiis adhuc exstantibus. Manuscripti hanc ex bibliotheca

(*) Vox illa abest a canone, neque vero integra mittere potuit, cum nondum fuissent, ipso Leone teste, e Græco Latine versa. *lu.*

A bis destinati, qui cum pio principe simul et omnibus qui ejus mandato convenerunt ecclesiarum præsulibus præidentes ac considerentes, primum quidem sancta quinque universalia concilia, et venerabiles Ecclesiæ Patres, quorum libri ac testimonia hinc fuerant destinata, cum tomo dogmatico apostolicæ memoriæ nostri decessoris domini Agathonis papæ atque pontificis, et responsis totius nostræ synodi pro confirmatione duarum naturalium voluntatum et operationum in uno Domino nostro Jesu Christo, et condemnatione eorum qui aliter docuerunt vel crediderunt, et hæc singula relegerunt ac retractarunt. Et quia quæ Dei sunt cum ejus timore atque amore scrutati sunt, ejus nutu ^c vere per eos confessionis sinceritas demonstrata ac confirmata est: erga quod ^B synodalis definitio dictis apostolicorum virorum consona protestatur; ex quibus vestram satisfieri dilectionem confidimus. Qui vero adversum apostolicæ traditionis puritatem perduelliones exstiterant, abeuntes quidem æterna condemnatione multati sunt, id est, Theodorus Pharanitanus, Cyrus Alexandrinus, Sergius, Pyrrhus, Paulus, Petrus Constantinopolitani, cum Honorio, qui flammam hæretici dogmatis, non ut decuit apostolicam auctoritatem, incipientem exstinxit, sed negligendo confovit: qui vero superstites ad veritatis confessionem per medicam pœnitentiæ converti noluerunt, de præsulari ac sacerdotali gradu dejecti sunt, id est, Macarius ex Antiocheno præsule, cum Stephano ex abba presbytero ejus discipulo, imo erroris hæretici incensore, et quondam sene Polychronio ex abba presbytero novo Simone: qui merito de ecclesiis Christi ut mercenarii infideles expulsi, quorum noxii successores et perversores exstiterant, et huc exsules deportati sunt, ut reatus sui et blasphemiarum in Deum opprobria recognoscant, sub contemptum ac denotationem fidelium omnium constituti. Et quia quæque in Constantinopolitana urbe universali concilio currente celebrato gesta sunt propter linguæ diversitatem, in Græco quippe conscripta sunt, et necdum in nostrum eloquium examinate translata; definitionem interim ejusdem sancti sexti concilii et acclamationem, quod ^C propheticus dicitur, totius concilii factam ad piissimum principem, pariterque edictum clementissimæ imperatoris ad omnium cognitionem ubique directum, in Latinum de Græco translatum, per latorem præsentium Petrum notarium regionarium sanctæ nostræ ecclesiæ, vestræ dilectioni direximus; etiam acta totius venerandi concilii directuri dum fuerint elimata transfusa, si hoc et vestra bonis studiis fer-

Toletana nobis communicavit reverendus et eximius vir dominus Jacobus Hutterus sanctæ theologiæ doctor, et metropolitane ecclesiæ Colonensis canonicus presbyter, quam et cum editione epistolarum Romanorum pontificum contulimus. *SEV. BN.*

^a Insinuat hic auctor epistolæ quod concilium cœcumenicum ad sua usque tempora duravit: unde patet Leonem hujus epistolæ scriptorem non fuisse. *Baron.*, an. 683, num. 48. *Mansi.*

^b Concilia hoc loco provincias significant. *lu.*

^c Lege *veræ*. *HARD.*

vens charitas delectatur. Hortamur proinde vestram A
divinis ministeriis mancipatam in fidei veritate concordiam, ut summam sedulitatem atque operam præbentibus, paribusque laboribus accingamini pro amore atque timore Dei, Christianæque profectu religionis, et apostolicæ prædicationis puritate, ut per universos vestræ provinciæ præsules, sacerdotes et plebes, per religiosum vestrum studium innotescat, ac salubriter divulgetur, et ab omnibus reverendis episcopis una vobiscum subscriptiones in eadem definitione venerandi concilii subnectantur, ac sit profecto in libro vitæ properans unusquisque Christi ecclesiarum antistes suum nomen ascribere, ut in unius evangelicæ atque apostolicæ fidei consonantia nobiscum et cum universali sancta synodo per suæ subscriptionis confessionem tanquam præsens spiritu B
conveniat: quatenus Domino nostro Jesu Christo, cum in glorioso ac terribili potentatu ad iudicandum advenit, cum titulo orthodoxæ confessionis occurrens consortem se traditionis apostolicæ per manus suæ demonstrat signaculum: * ut dum apostolorum Christi quoque confessionem zelo veræ pietatis amplectitur, beato consortio perfruatur, revolvens semper in cordis arcanis sententiam Domini prædicantis: *Qui me confessus fuerit coram hominibus, confitebor eum coram Patre meo, qui in cælis est (Matth. x)*. Quia et nos, qui licet imparcs, vice tamen apostolorum principis fungimur, dum vestrarum subscriptionum paginas b cum Dei præsidio per latorem præsentium susceperimus, has apud beati Petri apostolorum principis confessionem deponimus, ut eo mediante atque intercedente, a quo Christianæ fidei descendit vera traditio, offeratur Domino Jesu Christo ad testimonium et gloriam ejus mysterium fideliter contentium ac subscribentium, qui vere de se confessionis præconium, quod per tot temporum lapsus hæreticis opprimebatur insidiis, ex inspirato per sedulum pii principis studium, clare veritatis radiis ubique concessit fulgescere. Oblata itaque salutis opportunitate, ut vere divinum munus efficaci sedulitate fructuosum vos hortamur ostendere, ut gloria vobis ante Deum accrescat de conscientie puritate. Deus vos incolumes custodiat, dilectissimi fratres.

EPISTOLA V.

LEONIS II AD QUIRICUM EPISCOPUM.

Petrum a se cum epistola fuisse destinatum scribit: qui synodi ad definitionem et quædam munera defert.

Dilectissimo fratri Quirico Leo.

Ad cognitionem veræ dilectionis deducimus, quod latorem præsentium Petrum notarium regionarium sanctæ nostræ ecclesiæ illic properavimus destinare

* Card. de Aguirre legit ex ms., *Ut cum apostolorum principibus, quorum confessionem, etc.*

b Card. de Aguirre, ex ms., *vestras subscriptiones in paginis.*

c *Epistola.* Ex nomine Quirici imposturam colligit Baronius: nullus enim Hispaniæ episcopus hoc nomine appellatus reperitur alius quam ille Quiricius Toletanus episcopus, qui ante annos septem vita defunctus, Julianum, qui Toletano XIII temporis Leo-

cum tractoria ad omnes una nobiscum Christi ecclesiarum antistites, simul etiam ad præcellentissimum atque Christianissimum regem filium nostrum, ad gloriosum comitem, contradicteque facientes d eadem responsa circa definitionem venerabilis synodi, quæ per nonam nuper elapsam indictionem in Constantinopolitana urbe cum Dei præsidio pro stabilitate orthodoxæ nostræ fidei celebrata est: acclamationem quoque reverendissimorum episcoporum in ea convenientium, et edictum piissimi filii nostri atque clementissimi imperatoris, cui pro Dei ministerio, quod suscepimus, et rectitudine apostolicæ fidei (per quam salvari tam nos, quam commissas nobis animas præstolamus) providentiam atque concursum omnem exhibeat vestra in Christo dilectio, ut pro flagrantibus studiis evangelicæ atque apostolicæ fidei æternæ beatitudinis cum beatis Christi apostolorum principibus habere consortium mereamini. Deus te incolumem custodiat, dilectissime frater. Benedictionis itaque gratia crucem, clavem habentem de sacris vinculis auctoris nostri beati Petri apostoli, tuæ dilectioni direximus, ut præstulare meritum Dei et proximi charitas vinciat, et per vexillum salutiferæ e crucis, Christo, qui in ea suspensus est, totius corporis membra clavis divinorum mandatorum obstringat, ut f signaculo communitum, reseratis januis regni cœlestis, apostolorum princeps ad secum perfruendum beatitudine æterna suscipiat.

EPISTOLA VI.

LEONIS II AD SIMPLICIUM COMITEM.

Narrat acta concilii: definitionem transmittit, cui episcopi subscribunt, petens ut ea in sua editione omnibus innotescere curet.

Domino glorioso filio s Simplicio comiti Leo episcopo servus servorum Dei.

Cum sit vestræ salutis remedium vera in Deum confessio ex apostolica traditione descendens, eam qua beati martyres temporalia detestantes, et æternæ vitæ præmia meruerunt, pro qua probatissimi sanctæ Ecclesiæ patres atque doctores diversa certamina et innumeras afflictiones perpressi animam tradere, quam fidem veram prodere delegerunt: ex quorum regulari doctrina, quam nuncusque hæc sancta Christi Ecclesia ab ejus apostolorum principe D constructa atque perstructa prædicare cognoscitur, et per apostolicos successores Salvatoris institutio per Dei gratiam ad nos usque pertigit, sed et præcessorum nostrorum pro ejus stabilitate nimium desudavit instantia. Verum post tot certamina et afflictiones innumeras diversis temporibus a veræ fidei infestis effectas, tandem superna clementia cor-

nis II interfuit, successorem habuit. Baron., prædicto anno, num. 19. SEV. BIN.

d Card. de Aguirre, ex ms., sic emendat: *ad gloriosumque comitem: contradi quoque facientes, etc.*

e Card. de Aguirre, ex ms., *Crucis Christi.*

f Card. de Aguirre, ex ms., *ut tali signaculo.*

g Hujus nomen non invenitur inter comites concilii Toletano XIII subscriptos.

imperiale cœlesti gratia præserving, et fervore suæ gratiæ ad indicandam veræ pietatis integritatem: accedens, de diversis mundi partibus nuper concilium univereate congregari disposuit, in quo etiam legati hujus sanctæ apostolicæ Ecclesiæ (quam divina dignatione dispensandam suscepimus) et conciliorum et eidem a subjacentium responsales, una cum serenissimo filio nostro imperatore pietatis insignibus et infulis redimito, in eodem sacro concilio convenientes, ex scriptis pontificalibus sanctorum patrum testimoniis roboratis, apostolicæ traditionis regulam hanc sanctam ecclesiam divino subnixam auxilio integre prædicare atque servare totis nisibus [*Ms.*, viribus] probaverunt. Tomus enim domini Agathonis apostolicæ memoriæ ragni pontificis, nostrique decessoris, quem ad tranquillissimum imperatorem direxerat, ita erat ex sanctorum conciliorum definitionibus, beatorum patrum testimoniis et assertionibus veritatis instructus, ut et integritatem apostolicæ fidei lucidissime patefaceret, et erroris hæretici latebras revelaret, et ex ejus inexpugnabilibus dictis per gratiam Dei de hominum cordibus hæretici dogmatis sublata caligine lumen veræ confessionis effluisit. In quo mansuetissimi principis labor pro rectæ fidei pietate præclaruit, in sæculis omnibus collaudandus, ut eo favente cum Dei præsidio veritas apostolicæ fidei bravium victoriæ sumeret, divinitusque concessum imperium pietatis insignibus decoraret: Ideoque et vos, gloriosissimi Christi Ecclesiæ filii, in quibus pietatis desiderium pollet, evangelicæ atque apostolicæ prædicationi manum suffragando porrigite, ut et vestras Christianissimas regiones sinceræ fidei, quam diligitis, fulgor irradiet, ut apostolicæ prædicationi faventes atque collaborantes, consortium fidelium apud Deum habere mereamini, ad quem redigitur de eo veræ confessionis integritas. Quod enim ad nostrum officium, quibus animarum dispensatio commissa est, competeat; definitionem sancti sexti concilii per nonam indictionem in Constantinopolitana urbe celebrati, et acclamationem universorum reverendissimorum episcoporum, quæ et Prosepheticus dicitur, sed et edictum fidei a piissimo Augusto nostro serenissimo filio huc destinatum vestris quoque provinciis innotescere per latorem præsentium Petrum notarium regionarium sanctæ nostræ ecclesiæ et illuc dirigere affectu paterno maturavimus, ut de profectu evangelicæ atque apostolicæ prædicationis et merito fidei veræ consortes nobiscum unanimiter lætemini. Hortati autem sumus reverendissimos ecclesiarum omnium præsules, ut subscriptiones suas eidem apostolicæ synodali definitioni subnectant, et ut pote pro filiis atque cum filiis patres sua nomina in hujusmodi libro vitæ describant, ad laudem fideliter concurrentium et

A Christi Evangelium collaborantium, et commendationem ad Deum, quem tunc meremur habere propitium, dum ejus fidem immutilatam sine tenus conservamus incolumem. Gloriam vestram gratia superna custodiat. Ad perpetuam proinde vestræ gloriosæ Christianitatis protectionem, venerabilem crucem, et clavem habentem de salutaribus vinculis auctoris nostri Petri Christi apostolorum principis, per præsentem gerulum direximus, ut cujus sinceram dilectionem geritis, et luminaribus fideliter providetis, traditionisque recitundinem veraciter amplectimini, ejus jugiter apostolica tuitione salvenimi.

b EPISTOLA VII.

LEONIS II AD ERVIGIUM REGEM HISPANIÆ.

Ejusdem argumenti cum superiore.

B Domino excellentissimo filio Ervigio regi Leo.

Cum unus exstet rex omnium Deus, qui cuncta creavit ex nihilo, quæ vero creavit regit et continet, quia vere rex regum est, et dominus dominantium, idem incomprehensibilis, providentiæ suæ libramine, tam temporaliter quamque localiter diversos in terris regnare disponit. Quorum etsi divisa sunt regna, æqualiter tamen de singulis rationem dispensationis expetit, unamque de eis vere [*Fortè*, veræ] de se confessionis hostiam laudis expectat. Et hoc solum munere circa hominum genus complacatur ejus majestatis immensitas, dum a cunctis vera de eo confessio prædicatur, ut etsi dispositionum temporalium videtur esse diversitas, circa ejus fidei recitundinem unitatis consonantia teneatur. Hoc etiam et in sanctis suis discipulis salvator mundi Dei Filius esse constituit, qui beatum Petrum sui vice discipulorum suorum instituit principem, cujus salutaris prædicatione atque traditione ab hac cuncta [*Fortè*, sancta] apostolica Christi ecclesia, velut a fonte prædicationis progrediente, cunctæ regiones, quibus etiam vestrum fastigium præsidet, ad cognitionem veritatis et vitam vitæ perductæ sunt, regnique vestri culmen illustrat: et dum per gratiam Dei pietate regnatis, de temporalis regno æternæ beatitudinis regnum acquiritis, ad quod perfectius obtinendum, sicut instanter oramus, dum Dei dignatione patrum ordine fungimur, et beati Petri apostolorum principis, licet impares, pro commisso divina ope ministerio locum implemus; ita prædicando atque commonendo ad beatæ vitæ meritum curamus provehere. Initium quippe æternæ beatitudinis obtinendæ rectæ apostolicæ prædicationis est regula: quam etsi labefactare olim quidam moliti sunt, hæreticos in ecclesiam Christi intromittere enitentes errores, sed evangelica veritas vincit pro ejus ^d subtilitate et immutabilitate servanda diversas afflictionum insidias, hæc apostolica Christi Ecclesia sustinuit semper et sustinet, et superna gratia suffragante illæsa persistit. ^e Nunc autem (quod cum gra-

^a Card. de Aguirre, ex *ms.*, et concilio eidem.

^b Hæc epistola tribuitur etiam Benedicto Leonis successori, sub hoc titulo: *Benedictus gratia Dei presbyter, et electus sanctæ sedis apostolicæ, domino excellentissimo filio Ervigio.* HARD.

^c Lege ex *ms.* card. de Aguirre, *illustratum.*

^d Lege ex *ms.* card. de Aguirre, *pro cujus.*

^e Hic locus evidenter arguit imposturam epistolæ: nam de convocando œcumenico concilio scripsit imp. non ad Agathonem, sed ad Donum papam, deditque eandem non indictione nona, sed sexta, ut videre est ex eadem sacra imp. ad Donum data. MANS-

tiarum actione in Deum exsultantes effamur) per nonam nuper elapsam indictionem, piissimus atque Christianissimus noster, imo Dei Ecclesiæ filius imperator ad apostolicæ memoriæ nostrum decessorem Agathonem papam atque pontificem scripta imperalia dirigens, affatim hortatus est, ut ab sancta apostolicæ sedis Ecclesia de omnibus adjacentibus ei reverendis conciliis legatos tam de Ecclesiarum præsulibus, quamque de aliis ordinibus ecclesiasticis cum dogmaticis litteris venerabiliumque Patrum libris ac testimoniis instructos, in regiam Constantinopolitanam urbem dirigeret, quod Dei nutu effectum atque perfectum est. Quibus illuc ab hoc adventantibus, concilium ex diversis partibus ejus pietas congregavit, et commissæ reipublicæ curis parumper sepositis, in venerando episcoporum fratrum concilio residens, veritatem apostolicæ traditionis, et rectitudinem fidei per sanctas synodos, venerabiliumque Patrum testimonia, et assertiones prædictorum nostrorum apostolicorum pontificum subtiliter atque attente examinari fecit, et veræ fidei sinceritatem a legatis hujus sanctæ apostolicæ sedis monstrari. Quod per Dei gratiam imperii admittente præsidio inceptum atque peractum est, et perfectissime claruit veræ fidei nostræ veracitas juxta veneranda concilia, et probabilium Patrum doctrinas, ut in uno Domino nostro Jesu Christo Filio Dei, eodemque Deo vero atque perfecto, et eodem homine vero atque perfecto, sicut duas inseparabiliter et inconfuse conflentur naturas, id est, divinam et humanam, ita duas naturales voluntates, et duas naturales operationes eum omnes habere prædicemus, secundum qualitates et proprietates in eo concurrentium naturarum. Quia etsi cum unum Christum unamque personam sanctæ Trinitatis esse credamus, at et divinam et humanam naturam et harum naturarum proprietates inconfuse, indivise, et indimute eum habere prædicemus. Verum piissimus imperator gratia sancti Spiritus animatus, et laborem pro Christianæ fidei puritate sponte perpeusus, ecclesiam Dei catholicam ab erroris hæretici macula summis nisibus purificare molitus est, et quidquid offensionem Christianis populis poterat generare, de medio Dei ecclesiæ fecit auferri, omnesque hæreticæ assertionis auctores, venerando censente concilio condemnati, de catholicæ ecclesiæ adunatione projecti sunt, id est, Theodorus Pharanitanus episcopus, Cyrus Alexandrinus, Sergius, Paulus, Pyrrhus et Petrus, quondam Constantinopolitani præsules, et una cum eis Honorius Romanus, qui immaculatam apostolicæ traditionis regulam, quam a prædecessoribus suis accepit, maculari consensit; sed et Macarium Antiochenum cum Stephano ejus discipulo, imo hæreticæ pravitatis magistro, et Polychronio quodam insano sene novissimo b. qui c nu-

per per hæreticæ prædicationis fiduciam pollicebatur implere, neque rursus ad viam veræ confessionis salutem d confusus converti æterna condemnatione multatus est, et omnes hi cum Ario, Apollinario, Nestorio, Eutyche, Severo, Theodosio, e Themasio in deitate atque humanitate Domini nostri Jesu Christi unam voluntatem unamque operationem prædicantes doctrinam hæreticam impudenter defendere conabantur: neque enim, ut sacerdotes oportuerat, sanctarum Scripturarum et Patrum testimoniis hoc demonstrabant, sed mundanis sophismatibus evangelium Christi callide machinabantur pervertere. Quos omnes cum suis erroribus divina censura de sancta sua projecit Ecclesia: et nunc, superno favente præsidio, in unam veræ fidei consonantiam omnes Dei ecclesiæ præsules ubique concordant, et factum est unum os, et labium unum, unusquisque grex, et unus pastor Christus Filius Dei, qui unanimiter a cunctis ejus sacerdotibus atque sinceriter prædicatur. Idcirco et vestri Christiani regni fastigium studium pietatis assumat, quatenus hæc omnibus Dei ecclesiis, præsulibus, sacerdotibus, clericis et populis, ad laudem Dei, pro vestri quoque regni stabilitate atque salute omnium prædicetur. Ut Deus omnipotens ab omnibus populis unanimiter glorificetur ac collaudetur. Definitionem proinde sancti concilii, et acclamationem reverendis inorum episcoporum (quod Prophaneticus dicitur) ad piissimum imperatorem, et edictum clementissimi imperatoris pro veræ fidei confessione constructum, et ubique mandatum per latorem præsentium Petrum notarium regionarium sanctæ nostræ Ecclesiæ illuc prævidimus destinare, ut in eadem sacræ synodi definitione, tanquam pro spiritualibus filiis patres, omnes vestri religiosissimi regni ecclesiarum antistites juxta tenorem a nobis illuc destinatum subscriptiones suas sicut in libro vitæ per suæ confessionis signaculum ascribendus unusquisque subjungat, ut pax et concordia in ecclesiis Dei, vestri sublimis regni temporibus Deo concedente, vestraque Christianitate favente, crebrescat, et maneat: ut qui vestrum culmen regnare disposuit, suæ fidei stabilitate subnixum concedat per plurima tempora prospere ac sibi placite commissum populum dispensari. Incolumem excellentiam vestram gratia superna custodiat.

FRAGMENTUM

Epistolæ Leonis II ad episcopos et regem Dalmatiarum.

Si quis amodo episcopus, presbyter, diaconus feminam acceperit, vel acceptam retinuerit, proprio gradu decidat, usquequo ad satisfactionem veniat, nec in choro psallentium maneat, nec aliquam partem de rebus ecclesiasticis habeat.

^a Card. de Aguirre, ex ms. *adnitente*.

^b *Lege, novo Simone, ut supra in epist. Leonis ad episc. Hispaniæ, et ita card. de Aguirre*

^c Card. de Aguirre ex ms. legit, *qui suscitatione*

mortui, hæreticæ, etc.

^d Al. *, concusus voluit converti.*

^e *Pro Themisio. Haab.*